Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. gruodžio 18 d.*

Turinys

Teisinis pagrindas 4

Sąjungos teisė 4

Stojimo aktas 4

ESS 4

SESV 6

Chartija 6

Deklaracija Nr. 17 dėl viršenybės 7

Lenkijos teisė 7

Lenkijos Konstitucija 7

Teisės aktų nuostatos, susijusios su „Trybunał Konstytucyjny“ (Konstitucinis Teismas) organizavimu ir veikla 9

Ginčo aplinkybės 13

Trijų „Trybunał Konstytucyjny“ (Konstitucinis Teismas) teisėjų ir pirmininkės skyrimo procedūros 13

Trijų teisėjų skyrimo į „Trybunał Konstytucyjny“ (Konstitucinis Teismas) 2015 m. gruodžio mėn. procedūra 13

„Trybunał Konstytucyjny“ (Konstitucinis Teismas) pirmininkės skyrimo procedūra 15

2021 m. liepos 14 d. ir 2021 m. spalio 7 d. „Trybunał Konstytucyjny“ (Konstitucinis Teismas) sprendimai 16

2021 m. liepos 14 d. sprendimas 16

* Proceso kalba: lenkų.

2021 m. spalio 7 d. sprendimas 17

Ikiteisminė procedūra 18

Procesas Teisingumo Teisme 19

Dėl ieškinio 19

Dėl pirmojo priekaišto 20

Šalių argumentai 20

Teisingumo Teismo vertinimas 22

– Dėl pirmojo priekaišto pirmos dalies 22

– Dėl pirmojo priekaišto antros dalies 27

Dėl antrojo priekaišto 29

Šalių argumentai 29

Teisingumo Teismo vertinimas 32

– Dėl nurodyto Sąjungos teisės autonomijos, viršenybės, veiksmingumo ir vienodo taikymo principų pažeidimo 33

– Dėl nurodyto Teisingumo Teismo jurisprudencijos privalomosios galios principo pažeidimo 38

Dėl trečiojo priekaišto 43

Šalių argumentai 43

Teisingumo Teismo vertinimas 46

– Dėl trečiojo priekaišto pirmos dalies 46

– Dėl trečiojo priekaišto antros dalies 50

Dėl bylinėjimosi išlaidų 53

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – ESS 2 straipsnis – ESS 4 straipsnio 3 dalis – ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa – Teisinė valstybė – Veiksminga teisminė gynyba Sąjungos teisei priklausančiose srityse – Sąjungos teisės autonomijos, viršenybės, veiksmingumo ir vienodo taikymo principai – Teisingumo Teismo jurisprudencijos privalomosios galios principas – *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas, Lenkija) sprendimai – Teisingumo Teismo sprendimai ir laikinosios apsaugos priemonės pagal SESV 279 straipsnį, susiję su ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa – *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimas atmesti šiuos sprendimus ir šias laikinąsias apsaugos priemones dėl to, kad jie priimti *ultra vires* – Nacionalinis konstitucinis savitumas – *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) nustatytas draudimas visoms viešosios valdžios institucijoms taikyti ESS 2 straipsnį ir

19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio antra pastraipa – Pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo reikalavimas – *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) neteisėta sudėtis“

Byloje C-448/23

dėl 2023 m. liepos 17 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama K. Herrmann, C. Ladenburger ir P. J. O. Van Nuffel,

ieškovė,

palaikoma:

Belgijos Karalystės, iš pradžių atstovaujamos M. Jacobs, C. Pochet, L. Van den Broeck ir M. Van Regemorter, vėliau M. Jacobs, C. Pochet ir M. Van Regemorter,

Nyderlandų Karalystės, atstovaujamos M. K. Bulterman, J. M. Hoogveld ir C. S. Schillemans,

įstojusių į bylą šalių,

prieš

Lenkijos Respubliką, iš pradžių atstovaujamą B. Majczyna ir S. Żyrek, vėliau – B. Majczyna,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas T. von Danwitz (pranešėjas), kolegijų pirmininkai F. Biltgen, I. Jarukaitis, M. L. Arastey Sahún, I. Ziemele, J. Passer, O. Spineanu-Matei, M. Condinanzi ir F. Schalin, teisėjai A. Kumin, N. Jääskinen, D. Gratsias, Z. Csehi ir B. Smulders,

generalinis advokatas D. Spielmann,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

susipažinęs su 2025 m. kovo 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Ieškinyje Europos Komisija Teisingumo Teismo prašo:

– pripažinti, kad, atsižvelgiant į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas, Lenkija) 2021 m. liepos 14 d. sprendime (byla P 7/20) ir 2021 m. spalio 7 d. sprendime (byla K 3/21) pateiktą

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Lenkijos Respublikos Konstitucija, toliau – Lenkijos Konstitucija) išaiškinimą, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą,

– pripažinti, kad, atsižvelgiant į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) 2021 m. liepos 14 d. sprendime (byla P 7/20) ir 2021 m. spalio 7 d. sprendime (byla K 3/21) pateiktą Lenkijos Konstitucijos išaiškinimą, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal bendruosius Sąjungos teisės autonomijos, viršenybės, veiksmingumo ir vienodo taikymo principus ir Teisingumo Teismo sprendimų privalomosios galios principą,

– pripažinti, kad, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) neatitinkant nepriklausomo ir nešališko pagal įstatymą įsteigto teismo reikalavimų dėl to, kad 2015 m. gruodžio mėn. buvo padaryti trijų šio teismo teisėjų skyrimo tvarkos ir 2016 m. gruodžio mėn. šio teismo pirmininkės skyrimo tvarkos pažeidimai, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą,

– priteisti iš Lenkijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Stojimo aktas

2 Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir Sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų (OL L 236, 2003, p. 33, toliau – Stojimo aktas) 2 straipsnyje nustatyta:

„Nuo įstojimo dienos pirminių Sutarčių ir prieš įstojimą institucijų ir Europos [C]entrinio [B]anko priimtų aktų nuostatos naujosioms valstybėms narėms yra privalomos ir tose valstybėse taikomos tose Sutartyse ir šiame Akte nustatytomis sąlygomis.“

3 Stojimo akto 10 straipsnis suformuluotas taip:

„Pereinamuoju laikotarpiu pirminės Sutartys ir institucijų priimti aktai taikomi su šiame Akte nustatytais nukrypimais.“

ESS

4 ESS 1 straipsnio pirmoje ir antroje pastraipose nustatyta:

„Šia Sutartimi Aukštosios Susitariančiosios Šalys tarpusavyje įsteigia Europos Sąjungą (toliau – Sąjunga), kuriai valstybės narės suteikia kompetenciją siekti jų bendrų tikslų.

Ši Sutartis ženklina naują glaudesnės Europos tautų sąjungos kūrimo etapą, kai sprendimai priimami kuo atviriau ir kuo labiau priartinant juos prie piliečio.“

5 ESS 2 straipsnis suformuluotas taip:

„Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė.“

6 ESS 4 straipsnyje nustatyta:

„1. Pagal 5 straipsnį visa Sutartimis Sąjungai nepriskirta kompetencija priklauso valstybių narių kompetencijai.

2. Sąjunga gerbia valstybių narių lygybę prieš Sutartis bei nacionalinį jų savitumą, neatsiejamą nuo pagrindinių politinių bei konstitucinių jų struktūrų, įskaitant regioninę ir vietos savivaldą. Ji gerbia esmines valstybines jų funkcijas, įskaitant valstybės teritorinio vientisumo, viešosios tvarkos bei nacionalinio saugumo užtikrinimą. Kiekviena valstybė narė išimtinai išlieka atsakinga visų pirma už savo nacionalinį saugumą.

3. Vadovaudamosi lojalaus bendradarbiavimo principu, Sąjunga ir valstybės narės gerbia viena kitą ir viena kitai padeda vykdydamos iš Sutarčių kylančias užduotis.

Kad užtikrintų pagal Sutartis ar Sąjungos institucijų aktus atsirandančių pareigų vykdymą, valstybės narės imasi bet kurių reikiamų bendrų ar specialių priemonių.

Valstybės narės padeda Sąjungai įgyvendinti jos užduotis ir nesiima jokių priemonių, kurios gali trukdyti siekti Sąjungos tikslų.“

7 ESS 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Sąjungos kompetencijos ribų nustatymas grindžiamas suteikimo principu. Sąjungos kompetencijos įgyvendinimas grindžiamas subsidiarumo ir proporcingumo principais.

2. Pagal suteikimo principą Sąjunga veikia tik neperžengdama ribų kompetencijos, kurią, siekiant Sutartyse nustatytų tikslų, jai šiose Sutartyse suteikė valstybės narės. Visa Sutartimis Sąjungai nepriskirta kompetencija priklauso valstybėms narėms.“

8 ESS 13 straipsnio 2 dalis suformuluota taip:

„Kiekviena institucija veikia neviršydama Sutartyse jai suteiktų įgaliojimų ir laikydamasi jose nustatytų procedūrų, sąlygų bei tikslų. Institucijos lojaliai tarpusavyje bendradarbiauja.“

9 ESS 19 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Europos Sąjungos Teisingumo Teismas apima Teisingumo Teismą, Bendrąjį Teismą ir specializuotus teismus. Jis užtikrina, kad aiškinant ir taikant Sutartis būtų laikomasi teisės.

Valstybės narės numato teisių gynimo priemones, būtinas užtikrinant veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse.“

10 ESS 49 straipsnyje numatyta:

„Kiekviena Europos valstybė, gerbianti 2 straipsnyje nurodytas vertybes ir įsipareigojusi jas remti, gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare. Apie tokį prašymą pranešama Europos Parlamentui ir nacionaliniams parlamentams. Sąjungos nare tapti norinti valstybė pateikia prašymą Tarybai, kuri, pasikonsultavusi su Komisija ir gavusi Europos Parlamento narių balsų daugumos pritarimą, sprendžia vieningai. Atsižvelgiama į tinkamumo narystei kriterijus, dėl kurių susitarė Europos Vadovų Taryba.

Priėmimo sąlygos ir sutarčių, kuriomis grindžiama Sąjunga, pritaikomosios pataisos, reikalingos tokiam priėmimui, nustatomos valstybių narių ir paraišką pateikusios valstybės susitarimu. Šis susitarimas pateikiamas visoms susitariančioms valstybėms ratifikuoti pagal jų atitinkamas konstitucines nuostatas.“

SESV

11 SESV 267 straipsnyje nustatyta:

„Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti prejudicinį sprendimą dėl:

a) Sutarčių išaiškinimo;

b) Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų aktų galiojimo ir išaiškinimo.

Tokiam klausimui iškilus valstybės narės teisme, tas teismas, manydamas, kad sprendimui priimti reikia nutarimo šiuo klausimu, gali prašyti Teismą priimti dėl jo prejudicinį sprendimą.

Tokiam klausimui iškilus nagrinėjant bylą valstybės narės teisme, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka, tas teismas dėl jo kreipiasi į Teismą.

<...>“

12 SESV 279 straipsnyje numatyta:

„Nagrinėjamose bylose Europos Sąjungos Teisingumo Teismas gali nustatyti bet kurias būtinas laikinąsias apsaugos priemones.“

Chartija

13 Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) VI antraštinėje dalyje „Teisingumas“ yra, be kita ko, 47 straipsnis „Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“, kuris suformuluotas taip:

„Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnį laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. <...>

<...>“

14 Chartijos 52 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatyta:

„1. Bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Remiantis proporcingumo principu, apribojimai galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

<...>

3. Šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Ši nuostata nekliudo Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą.“

Deklaracija Nr. 17 dėl viršenybės

15 Deklaracija Nr. 17 dėl viršenybės, pridėta prie Tarpvyriausybinės konferencijos, priėmusios Lisabonos sutartį, Baigiamojo akto (OL C 326, 2012, p. 346), suformuluota taip:

„Konferencija primena, kad remiantis nusistovėjusia Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika Sutartys ir teisės aktai, kuriuos priima Sąjunga remdamasi Sutartimis, turi viršenybę prieš valstybių narių teisės aktus šioje teisminėje praktikoje nustatytomis sąlygomis.

Be to, Konferencija nusprendė prie šio Baigiamojo akto pridėti Tarybos teisės tarnybos nuomonę dėl viršenybės, pateikiamą dokumente 11197/07 (JUR 260):

„Tarybos teisės tarnybos nuomonė. 2007 m. birželio 22 d.

Teisingumo Teismo praktika rodo, kad Bendrijos teisės viršenybė yra esminis minėtos teisės principas. [Teisingumo] Teismo nuomone, šis principas yra neatsiejamas nuo Europos bendrijos specifinio pobūdžio. Tuo metu, kai buvo priimtas pirmas sprendimas šioje nusistovėjusioje Teismo praktikoje ([1964 m. liepos 15 d. Sprendimas *Costa* (6/64, EU:C:1964:66)]), Sutartyje viršenybė nebuvo minima. Taip yra ir šiuo metu. Tai, kad viršenybės principas nebus įtrauktas į būsimą Sutartį, jokiu būdu nepakeis galiojančio principo ir nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos.“

Lenkijos teisė

Lenkijos Konstitucija

16 Lenkijos Konstitucijos 2 straipsnyje nustatyta:

„Lenkijos Respublika yra demokratinė teisinė valstybė, įgyvendinanti socialinio teisingumo principus.“

17 Šios Konstitucijos 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Lenkijos Respublikoje aukščiausioji valdžia priklauso Tautai.“

18 Minėtos Konstitucijos 7 straipsnyje nustatyta, kad „[v]aldžios institucijos veikia laikydamosi teisės ir neperžengdamos jos ribų“.

19 Pagal Lenkijos Konstitucijos 8 straipsnio 1 dalį „Konstitucija yra aukščiausioji Lenkijos Respublikos teisė“.

20 Tos pačios Konstitucijos 90 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „Lenkijos Respublika gali pagal tarptautinę sutartį perleisti tarptautinei organizacijai arba tarptautiniam subjektui viešosios valdžios įgaliojimus tam tikrais klausimais“.

21 Lenkijos Konstitucijos 91 straipsnio 1 ir 2 dalys suformuluotos taip:

„1. Ratifikuota tarptautinė sutartis, paskelbta Lenkijos Respublikos įstatymų leidinyje, tampa sudedamąja nacionalinės teisės sistemos dalimi ir taikoma tiesiogiai, nebent jos taikymas priklausytų nuo įstatymo promulgavimo.

2. Vadovaujantis išankstiniu įstatyme išreikštu pritarimu ratifikuota tarptautinė sutartis kolizijos su įstatymu atveju turi viršenybę prieš jį. <...>“

22 Šios Konstitucijos 144 straipsnyje numatyta:

„1. [Lenkijos] Respublikos prezidentas, vykdydamas Konstitucijos ir įstatymų jam suteiktus įgaliojimus, priima oficialius aktus.

2. Tam, kad [Lenkijos] Respublikos prezidento oficialūs aktai galiotų, juos turi pasirašyti Ministrų Tarybos pirmininkas; pasirašydamas aktą jis prisiima atsakomybę prieš *Sejm* [(Seimas, Lenkija)].

3. Šio straipsnio 2 dalies nuostatos netaikomos toliau nurodytais atvejais:

<...>

17) skiriant teisėjus;

<...>“

23 Tos pačios Konstitucijos 178 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Teisėjai, vykdydami savo pareigas, yra nepriklausomi ir vadovaujasi tik [Lenkijos Konstitucija] ir įstatymais.“

24 Lenkijos Konstitucijos 179 straipsnis suformuluotas taip:

„Teisėjus *Krajowa Rada Sądownictwa* [(Nacionalinė teismų taryba, Lenkija; toliau – KRS)] siūlymu skiria [Lenkijos] Respublikos prezidentas neribotam laikui.“

25 Šios Konstitucijos 188 straipsnyje nustatyta:

„*Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] sprendžia:

1) ar įstatymai ir tarptautinės sutartys neprieštarauja [Lenkijos Konstitucijai];

2) ar įstatymai neprieštarauja ratifikuotoms tarptautinėms sutartims, kurioms ratifikuoti reikia išankstinio įstatyme išreikšto pritarimo;

3) ar centrinių valstybės institucijų priimti teisės aktai neprieštarauja [Lenkijos Konstitucijai], ratifikuotoms tarptautinėms sutartims ir įstatymams;

4) ar politinių partijų tikslai arba veikla neprieštarauja [Lenkijos Konstitucijai];

5) dėl 79 straipsnio 1 dalyje numatytų konstitucinių skundų.“

26 Lenkijos Konstitucijos 190 straipsnyje numatyta:

„1. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] sprendimai yra privalomi *erga omnes* ir galutiniai.

2. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] sprendimai 188 straipsnyje nurodytose bylose nedelsiant skelbiami oficialiajame leidinyje, kuriame buvo paskelbtas norminis teisės aktas. Jei aktas nebuvo paskelbtas, sprendimas skelbiamas Lenkijos Respublikos oficialiajame leidinyje „Monitor Polski“.

3. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] sprendimas įsigalioja jo paskelbimo dieną <...>.

<...>

5. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] sprendimus priima balsų dauguma.“

27 Lenkijos Konstitucijos 193 straipsnis suformuluotas taip:

„Kiekvienas teismas gali pateikti *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] teisinį klausimą dėl norminio akto atitikties [Lenkijos Konstitucijai], ratifikuotoms tarptautinėms sutartims arba įstatymui, jeigu jo nagrinėjamos bylos išsprendimas priklauso nuo atsakymo į tą klausimą.“

28 Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnyje nurodyta:

„1. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] sudaro penkiolika teisėjų, kuriuos *Sejm* [(Seimas, Lenkija)] individualiai atrenka devynerių metų laikotarpiui iš asmenų, turinčių išskirtinių teisės žinių. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] teisėjai negali būti perrenkami kitai kadencijai.

2. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] pirmininką ir pirmininko pavaduotoją skiria [Lenkijos] Respublikos prezidentas iš *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] visuotinio teisėjų susirinkimo [(toliau – visuotinis susirinkimas)] pasiūlytų kandidatų.“

29 Pagal Lenkijos Konstitucijos 197 straipsnį „*Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] organizavimas ir procesas jame nustatomi įstatymu“.

Teisės aktų nuostatos, susijusios su „Trybunał Konstytucyjny“ (Konstitucinis Teismas) organizavimu ir veikla

30 2015 ir 2016 m. *Sejm* (Seimas) priėmė kelis įstatymus, kuriais buvo iš dalies pakeistas *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) organizavimas ir veikla.

31 2015 m. birželio 25 d. *Sejm* (Seimas) priėmė *Ustawa o Trybunale Konstytucyjnym* (Konstitucinio Teismo įstatymas, *Dz. U.*, 1064 pozicija; toliau – 2015 m. birželio 25 d. Konstitucinio Teismo įstatymas); jis įsigaliojo 2015 m. rugpjūčio 30 d.

32 Šio įstatymo 19 straipsnio 1 ir 2 dalyse buvo nurodyta:

„1. Teisė teikti kandidatą į [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjo pareigas suteikiama *Sejm* [(Seimas)] prezidiumui ir ne mažiau kaip 50 parlamentarų grupei.

2. Siūlymas skirti kandidatą į [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjo pareigas pateikiamas *Sejm* [(Seimas)] pirmininkui ne vėliau kaip likus trims mėnesiams iki pareigas einančio [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjo kadencijos pabaigos.“

33 Pagal minėto įstatymo 21 straipsnio 1 dalį į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjo pareigas išrinkto asmens šioje nuostatoje nurodyto turinio priesaiką priima Lenkijos Respublikos prezidentas.

34 2015 m. birželio 25 d. Konstitucinio Teismo įstatymo 137 straipsnyje dėl *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų, kurių kadencija baigėsi 2015 m., pereinamuoju laikotarpiu buvo numatyta, kad šio įstatymo 19 straipsnio 2 dalyje nurodytas siūlymas turi būti pateiktas per 30 dienų nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

35 2015 m. lapkričio 19 d. *Sejm* (Seimas) skubos tvarka priėmė *Ustawa o zmianie ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym* (2015 m. birželio 25 d. Konstitucinio Teismo įstatymo pakeitimo įstatymas, *Dz. U.*, 1928 pozicija; toliau – 2015 m. lapkričio 19 d. pakeitimo įstatymas); jis įsigaliojo 2015 m. gruodžio 5 d.

36 Minėto įstatymo 1 straipsnio 3 punktu buvo iš dalies pakeista 2015 m. birželio 25 d. Konstitucinio Teismo įstatymo 19 straipsnio 2 dalis, kuri nuo šiol suformuluota taip:

„Siūlymas skirti kandidatą į [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjo pareigas pateikiamas *Sejm* [(Seimas)] pirmininkui likus 30 dienų iki [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjo kadencijos pabaigos.“

37 2015 m. lapkričio 19 d. pakeitimo įstatymo 1 straipsnio 4 punkto a papunkčiu buvo iš dalies pakeista 2015 m. birželio 25 d. Konstitucinio Teismo įstatymo 21 straipsnio 1 dalis, kuri nuo šiol suformuluota taip:

„Asmens, išrinkto į [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjo pareigas, priesaiką per 30 dienų nuo jo išrinkimo dienos priima [Lenkijos] Respublikos prezidentas <...>“

38 2015 m. lapkričio 19 d. pakeitimo įstatymo 1 straipsnio 4 punkto b papunkčiu 2015 m. birželio 25 d. Konstitucinio Teismo įstatymas buvo papildytas 21 straipsnio 1a dalimi, suformuluota taip:

„[*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjo kadencija prasideda jam davus priesaiką.“

39 2015 m. lapkričio 19 d. pakeitimo įstatymo 1 straipsnio 5 punktu buvo panaikintas 2015 m. birželio 25 d. Konstitucinio Teismo įstatymo 137 straipsnis, o 6 punktu į pastarąjį įstatymą įtrauktas 137a straipsnis, kuriame numatyta, kad, kiek tai susiję su *Trybunał Konstytucyjny*

(Konstitucinis Teismas) teisėjais, kurių kadencija baigėsi 2015 m., 19 straipsnio 2 dalyje nurodytas siūlymas turi būti pateiktas per septynias dienas nuo šio 137a straipsnio įsigaliojimo dienos.

40 2015 m. lapkričio 19 d. pakeitimo įstatymo 2 straipsnyje buvo numatyta:

„Dabartinio [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko ir dabartinio pirmininko pavaduotojo kadencija baigiasi praėjus trims mėnesiams nuo įstatymo įsigaliojimo dienos.“

41 2016 m. liepos 22 d. *Sejm* (Seimas) priėmė *Ustawa o Trybunale Konstytucyjnym* (Konstitucinio Teismo įstatymas, *Dz. U.*, 1157 pozicija; toliau – 2016 m. liepos 22 d. Konstitucinio Teismo įstatymas), kuriuo buvo pakeistas 2015 m. birželio 25 d. Konstitucinio Teismo įstatymas ir kuris turėjo įsigalioti 2016 m. rugpjūčio 16 d.

42 2016 m. liepos 22 d. Konstitucinio Teismo įstatymo 16 straipsnio 4 ir 7 dalys buvo suformuluotos taip:

„4. Visuotinio susirinkimo sesijos daliai, susijusiai su kandidatų į [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko ar pirmininko pavaduotojo pareigas išrinkimu, pirmininkauja visuotiniame susirinkime dalyvaujantis vyriausias pagal amžių [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjas.

<...>

7. Kandidatai renkami, jei visuotiniame susirinkime dalyvauja ne mažiau kaip dešimt visų [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjų, nurodytų [Lenkijos Konstitucijos] 194 straipsnio 1 dalyje. Kiekvienas [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjas, dalyvaujantis rinkimų procedūroje, turi tik vieną balsą ir gali balsuoti tik už vieną kandidatą.“

43 2016 m. liepos 22 d. Konstitucinio Teismo įstatymo 90 straipsnyje nustatyta:

„[*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininkas į teisėjų kolegijas įtraukia [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjus, kurių priesaiką priėmė [Lenkijos] Respublikos prezidentas, tačiau kurie šio įstatymo įsigaliojimo dieną dar nepradėjo eiti savo pareigų, ir skiria jiems bylas.“

44 2016 m. rugpjūčio 11 d. sprendime (byla K 39/16) *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) konstatavo, kad 2016 m. liepos 22 d. Konstitucinio Teismo įstatymo 90 straipsnis nesuderinamas su Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio 1 dalimi.

45 2016 m. gruodžio 13 d. *Sejm* (Seimas) priėmė *Ustawa przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego* (Įstatymas dėl Konstitucinio Teismo organizavimo ir proceso jame įstatymo, taip pat Konstitucinio Teismo teisėjų statuso įstatymo įgyvendinimo, *Dz. U.*, 2074 pozicija; toliau – įgyvendinimo įstatymas); jis, kiek tai susiję su kai kuriomis iš šių nuostatų, įsigaliojo 2016 m. gruodžio 20 d.

46 Šio įstatymo 3 straipsniu panaikintas 2016 m. liepos 22 d. Konstitucinio Teismo įstatymas.

47 Įgyvendinimo įstatymo 18 straipsnyje numatyta, kad Lenkijos Respublikos prezidentas gali pavesti *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjui eiti šio teismo pirmininko pareigas.

48 Šio įstatymo 20 straipsnyje nurodyta:

„[*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas einantis teisėjas per vieną mėnesį, skaičiuojamą nuo kitos dienos po šio įstatymo promulgavimo, surengia kandidatų į [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas pateikimo Lenkijos Respublikos prezidentui procedūrą 21 straipsnyje numatytomis sąlygomis.“

49 Minėto įstatymo 21 straipsnyje, kuriame įtvirtinta kandidatų į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas atrankos procedūra, siekiant juos pateikti Lenkijos Respublikos prezidentui, nustatyta:

„1. [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas einantis teisėjas nedelsdamas sušaukia visuotinio susirinkimo posėdį dėl kandidatų į [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas pateikimo Lenkijos Respublikos prezidentui ir praneša [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjams apie šio posėdžio datą.

2. 1 dalyje nurodytame posėdyje dalyvauja [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjai, kurių priesaiką yra priėmęs Lenkijos Respublikos prezidentas. [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas einantis teisėjas parengia posėdžio darbotvarkę ir pirmininkauja posėdžiui.

3. Visuotinis susirinkimas kandidatus į [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas atrenka balsuodamas pagal šio straipsnio 4–9 dalyse nustatytus principus.

4. Bet kuris iš šio straipsnio 2 dalyje nurodytų [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjų gali teikti savo kandidatūrą į [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas. [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas einantis teisėjas priima kandidatūras nuo šio straipsnio 1 dalyje nurodyto visuotinio susirinkimo posėdžio datos paskelbimo dienos iki šio posėdžio pradžios.

5. Pagal šio straipsnio 4 dalį pasiūlytų [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjų vardai ir pavardės balsavimo biuletenyje įrašomi abėcėlės tvarka. Dėl siūlomų kandidatūrų balsuojama bendrai. Balsas galioja, jei tam skirtoje balsavimo biuletenio vietoje šalia [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjo vardo ir pavardės pažymėta „x“ arba „+“ (dvi susikertančios linijos). Balsavimas yra slaptas.

<...>

7. Visuotinis susirinkimas į rezoliuciją kaip kandidatus į [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas įtraukia visus [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjus, kurie per šio straipsnio 5 dalyje nurodytą balsavimą surinko ne mažiau kaip penkis balsus.

8. Jei šio straipsnio 7 dalyje nurodytą reikalaujamą balsų skaičių surinko tik vienas [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjas, visuotinis susirinkimas rezoliucija į [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas teikia [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėją, surinkusį reikalaujamą bent penkių balsų skaičių, ir [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėją, sulaukusį didžiausio palaikymo tarp [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjų, nesurinkusių reikiamo bent penkių balsų skaičiaus.

9. Jei šio straipsnio 8 dalyje nurodytu atveju didžiausio palaikymo iš [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjų sulaukė daugiau negu vienas [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjas, nesurinkęs pagal šio straipsnio 7 dalį reikalaujamo balsų skaičiaus, priimdamas rezoliuciją visuotinis susirinkimas kaip kandidatus į [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas, įskaitant [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėją, surinkusį ne mažiau kaip penkis balsus, pateikia visus [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjus, kurie surinko tokį patį didžiausią balsų skaičių.

<...>

11. Jeigu šio straipsnio 4–9 dalyse numatyta tvarka kaip visuotinio susirinkimo kandidatai į [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas nebuvo atrinkti bent du [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] teisėjai, [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas einantis teisėjas užbaigia posėdį ir iš naujo sušaukia visuotinį susirinkimą, kad būtų pateikti kandidatai į [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas.

<...>“

Ginčo aplinkybės

Trijų „Trybunał Konstytucyjny“ (Konstitucinis Teismas) teisėjų ir pirmininkės skyrimo procedūros

Trijų teisėjų skyrimo į „Trybunał Konstytucyjny“ (Konstitucinis Teismas) 2015 m. gruodžio mėn. procedūra

50 2015 m. spalio 8 d. septintosios kadencijos *Sejm* (Seimas) priimtomis rezoliucijomis atrinko penkis asmenis į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjo pareigas. Trys iš jų, t. y. R.H., A.J. ir K.Ś., turėjo pakeisti teisėjus, kurių kadencija baigėsi 2015 m. lapkričio 6 d., o du iš jų – teisėjus, kurių kadencija baigėsi 2015 m. gruodžio mėn.

51 2015 m. spalio 25 d. įvykus parlamento rinkimams aštuntosios kadencijos *Sejm* (Seimas) 2015 m. lapkričio 12 d. susirinko į pirmąją sesiją. 2015 m. lapkričio 25 d. *Sejm* (Seimas) priėmė penkias rezoliucijas, kuriose konstatavo, kad 2015 m. spalio 8 d. rezoliucijos „neturi teisinės galios“, ir paragino Lenkijos Respublikos Prezidentą susilaikyti nuo priesaikos priėmimo iš pastarosiomis rezoliucijomis atrinktų asmenų.

52 2015 m. gruodžio 2 d. rezoliucijomis *Sejm* (Seimas) atrinko penkis asmenis į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjo pareigas. Trys iš jų, t. y. H.C., L.M. ir M.M., turėjo pakeisti teisėjus, kurių kadencija baigėsi 2015 m. lapkričio 6 d., o du iš jų – teisėjus, kurių kadencija baigėsi 2015 m. gruodžio mėn. 2015 m. gruodžio 3 ir 9 d. Lenkijos Respublikos Prezidentas priėmė šių penkių asmenų priesaiką. Vis dėlto 2015 m. gruodžio 3 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininkas atsisakė leisti keturiems iš šių priesaiką davusių teisėjų posėdžiauti, kol bus išaiškintas *Sejm* (Seimas) įvykdytos šių teisėjų atrankos galiojimo klausimas.

53 2015 m. gruodžio 3 d. sprendimu (byla K 34/15) *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) priėmė sprendimą dėl prašymo pripažinti, kad kelios 2015 m. birželio 25 d. Konstitucinio Teismo įstatymo nuostatos prieštarauja Konstitucijai. Tas teismas iš esmės nusprendė, kad pagal Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio 1 dalį išrinkti naują teisėją turėjo tos kadencijos, per kurią pasibaigė *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjo devynerių metų kadencija, *Sejm* (Seimas). Šiomis aplinkybėmis jis, be kita ko, konstatavo, kad 2015 m. birželio 25 d. Konstitucinio Teismo įstatymo 137 straipsnis neprieštarauja Konstitucijai, kiek jis susijęs su *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjais, kurių kadencija baigėsi 2015 m. lapkričio 6 d., tačiau prieštarauja Konstitucijai, kiek jis susijęs su šio teismo teisėjais, kurių kadencija baigėsi 2015 m. gruodžio mėn.

54 Taigi *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) nusprendė, kad 2015 m. spalio 8 d. septintosios kadencijos *Sejm* (Seimas) įvykusi trijų teisėjų atranka siekiant pakeisti teisėjus, kurių kadencija turėjo baigtis 2015 m. lapkričio 6 d., yra galiojanti. Be to, tas teismas pabrėžė, kad Lenkijos Respublikos Prezidentas privalo priimti šių trijų teisėjų priesaiką ir šiuo klausimu jis neturi jokios diskrecijos. Vis dėlto minėtas teismas pabrėžė, kad septintosios kadencijos *Sejm* (Seimas) neturėjo teisės atrinkti dviejų teisėjų vietoj teisėjų, kurių kadencija turėjo baigtis 2015 m. gruodžio mėn.

55 2015 m. gruodžio 9 d. sprendimu (byla K 35/15) *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pripažino 2015 m. lapkričio 19 d. pakeitimo įstatymo 1 straipsnio 6 punktą nesuderinamu su Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio 1 dalimi, siejama su jos 7 straipsniu, tiek, kiek to įstatymo 137a straipsnyje, kuriuo buvo papildytas 2015 m. birželio 25 d. Konstitucinio Teismo įstatymas, iš esmės buvo numatyta per aštuntąją *Sejm* (Seimas) kadenciją atrinkti teisėjus, turėjusius pakeisti teisėjus, kurių kadencija baigėsi per septintąją *Sejm* (Seimas) kadenciją. Vis dėlto *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), kaip ir savo 2015 m. gruodžio 3 d. sprendime, patvirtino, kad 2015 m. birželio 25 d. Konstitucinio Teismo įstatymo 137 straipsnis, kaip teisinis pagrindas, kuriuo remdamasis septintosios kadencijos *Sejm* (Seimas) atrinko tris teisėjus, turėjusius pakeisti teisėjus, kurių kadencija baigėsi 2015 m. lapkričio 6 d., atitinka Lenkijos Konstituciją. Be to, jis nusprendė, kad per aštuntąją *Sejm* (Seimas) kadenciją remiantis 2015 m. birželio 25 d. Konstitucinio Teismo įstatymo 137a straipsniu, įtrauktu 2015 m. lapkričio 19 d. pakeitimo įstatymu, atrinkus tris teisėjus, turėjusius pakeisti tuos, kurių kadencija baigėsi 2015 m. lapkričio 6 d., *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų skaičius išaugtų iki aštuoniolikos.

56 Nepaisant šių dviejų *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimų, nė vieno iš trijų asmenų, *Sejm* (Seimas) atrinktų 2015 m. spalio 8 d. vietoj teisėjų, kurių kadencija baigėsi 2015 m. lapkričio 6 d., priesaikos Lenkijos Respublikos Prezidentas nepriėmė ir jie nepradėjo eiti pareigų tame teisme.

57 2016 m. sausio 12 d. A.R., tuometinis *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininkas, leido dviem 2015 m. gruodžio 2 d. *Sejm* (Seimas) išrinktiems asmenims, turėjusiems pakeisti du teisėjus, kurių kadencija baigėsi 2015 m. gruodžio mėn., posėdžiauti *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas).

58 2016 m. gruodžio 19 d. baigėsi *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko A.R. kadencija.

59 2016 m. gruodžio 20 d. Lenkijos Respublikos Prezidentas pagal įgyvendinimo įstatymo 18 straipsnį pavedė teisėjai J.P. eiti *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas. Tą pačią dieną J.P. leido H.C., L.M. ir M.M., *Sejm* (Seimas) 2015 m. gruodžio 2 d. išrinktiems asmenims, turėjusiems pakeisti tris teisėjus, kurių kadencija baigėsi 2015 m. lapkričio 6 d., posėdžiauti *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas).

60 2017 m. liepos ir gruodžio mėn. mirus dviem *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjams, *Sejm* (Seimas) 2017 m. rugsėjo 19 d. ir 2018 m. sausio 30 d. vietoj jų atrinko du naujus teisėjus. Nė vienas iš jų nebuvo vienas iš trijų teisėjų, išrinktų 2015 m. spalio 8 d. vietoj teisėjų, kurių kadencija baigėsi 2015 m. lapkričio 6 d.

61 2021 m. gegužės 7 d. Sprendime *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. prieš Lenkiją* (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, 290 ir 291 punktai) Europos Žmogaus Teisių Teismas, išnagrinėjęs bendrovės, kurios konstitucinį skundą atmetė *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), pareiškimą, nusprendė, kad į šį teismą paskyrus M.M., vieną iš teisėjų, posėdžiavusių jos konstitucinį skundą nagrinėjusioje kolegijoje, buvo padaryta šiurkščių pažeidimų, kuriais buvo pažeista 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnyje įtvirtintos teisės į „pagal įstatymą įsteigtą teismą“ esmė. Tas teismas padarė išvadą, kad iš pareiškėjos ši teisė buvo atimta, nes M.M. dalyvavo nagrinėjant bylą *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas).

62 Darydamas tokią išvadą Europos Žmogaus Teisių Teismas nusprendė, kad tiek *Sejm* (Seimas), tiek Lenkijos Respublikos Prezidentas akivaizdžiai pažeidė Lenkijos teisę, susijusią su *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų skyrimu. Jis pabrėžė, kad 2015 m. gruodžio 2 d. aštuntosios kadencijos *Sejm* (Seimas) išrinko tris asmenis į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjo pareigas, įskaitant M.M., turėjusius pakeisti tris teisėjus, kurių kadencija baigėsi 2015 m. lapkričio 6 d., nors į šias pareigas jau buvo paskirti 2015 m. spalio 8 d. septintosios kadencijos *Sejm* (Seimas) atrinkti trys asmenys. Be to, Europos Žmogaus Teisių Teismas pažymėjo, kad Lenkijos Respublikos Prezidentas atsisakė priimti trijų 2015 m. spalio 8 d. išrinktų asmenų priesaiką, nors priėmė trijų 2015 m. gruodžio 2 d. išrinktų asmenų priesaiką (261–270 ir 275 punktai).

63 Europos Žmogaus Teisių Teismas nusprendė, kad taip padarytas pažeidimas buvo susijęs su pagrindine Lenkijos teisės norma, taikytina *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų atrankai, t. y. Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio 1 dalimi, ir kad šis pažeidimas buvo toks sunkus, kad pakenkė atrankos proceso teisėtumui ir pažeidė pačią teisės į „pagal įstatymą įsteigtą teismą“ esmę bei teisinės valstybės principą (276–287 punktai).

„Trybunał Konstytucyjny“ (Konstitucinis Teismas) pirmininkės skyrimo procedūra

64 2016 m. gruodžio 20 d. 9.30 val. J.P., kuriai buvo ką tik pavesta eiti *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininkės pareigas, tą pačią dieną 13.30 val. sušaukė visuotinį susirinkimą, kad atrinktų kandidatus į šio teismo pirmininko pareigas ir juos pateiktų Lenkijos Respublikos Prezidentui. Vienas iš teisėjų paprašė atidėti visuotinį susirinkimą, paaiškinęs, kad dėl trumpo sušaukimo termino negalės jame dalyvauti visi teisėjai. J.P. šio prašymo netenkino.

65 Iš keturiolikos *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų, dalyvavusių visuotiniame susirinkime, tik šeši teisėjai, įskaitant H.C., L.M. ir M.M., sutiko dalyvauti renkant kandidatus į šio teismo pirmininko pareigas. Kadangi J.P. gavo penkis balsus, o M.M. – vieną balsą, jie buvo pateikti Lenkijos Respublikos Prezidentui kaip kandidatai į šias pareigas.

66 2016 m. gruodžio 21 d. Lenkijos Respublikos Prezidentas paskyrė J.P. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininke.

2021 m. liepos 14 d. ir 2021 m. spalio 7 d. „Trybunał Konstytucyjny“ (Konstitucinis Teismas) sprendimai

67 2021 m. liepos 14 d. ir spalio 7 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) priėmė du sprendimus dėl Teisingumo Teismo jurisprudencijos, susijusios, be kita ko, su Lenkijos Respublikos pareiga pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą užtikrinti veiksmingą teisminę gynybą, atitikties Lenkijos Konstitucijai (toliau – ginčijami sprendimai).

2021 m. liepos 14 d. sprendimas

68 2021 m. liepos 14 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) priėmė sprendimą byloje P 7/20; to sprendimo motyvai buvo paskelbti 2021 m. spalio 7 d. (toliau – 2021 m. liepos 14 d. sprendimas).

69 Tame sprendime *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), į kurį kreipėsi *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) *Izba Dyscyplinarna* (Drausmės bylų kolegija) (toliau – Drausmės bylų kolegija), išnagrinėjo klausimą dėl Lenkijos Respublikai 2020 m. balandžio 8 d. Nutartimi *Komisija / Lenkija* (C-791/19 R, EU:C:2020:277) nustatytų laikinųjų apsaugos priemonių atitikties Lenkijos Konstitucijai, visų pirma dėl priemonės, kuria Lenkijos Respublika įpareigojama sustabdyti teisės aktų nuostatų, kuriomis šiai kolegijai suteikiama jurisdikcija teisėjų drausmės bylose, taikymą.

70 *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) nusprendė: „kadangi taikydamas laikinąsias apsaugos priemones dėl Lenkijos teismų organizavimo ir jurisdikcijos, taip pat proceso šiuose teismuose, [Teisingumo Teismas] Lenkijos Respublikai, kaip Europos Sąjungos valstybei narei, nustato pareigas *ultra vires*, [Lenkijos] Konstitucijos 2 straipsniui, 7 straipsniui, 8 straipsnio 1 daliai ir 90 straipsnio 1 daliai, siejamiems su [Lenkijos] Konstitucijos 4 straipsnio 1 dalimi, prieštarauja ESS 4 straipsnio 3 dalies antra pastraipa, siejama su SESV 279 straipsniu, todėl jai netaikomi [Lenkijos] Konstitucijos 91 straipsnio 1–3 dalyse įtvirtinti viršenybės ir tiesioginio taikymo principai“.

71 Dėl 2021 m. liepos 14 d. sprendimo padarinių *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) nusprendė, kad „Teisingumo Teismo nustatytos normos“, kurios buvo priimtos *ultra vires*, prieštarauja Lenkijos Konstitucijai. Be to, tas teismas pažymėjo:

„Pagal [Lenkijos] Konstitucijos 190 straipsnio 1 dalį šis sprendimas, kuriuo konstatuojama, kad ginčijama norma hierarchiškai nesuderinama su [Lenkijos] Konstitucija, yra galutinis ir visuotinai privalomas. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] sprendimas skirtas visiems adresatams, kurie Lenkijos Respublikos teritorijoje taiko [Sąjungos] teisę. <...> *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] sprendimas galioja *ex tunc* ir yra taikytinas. Sprendimas, pagal kurį Sąjungos aktu Lenkijos Respublikai nustatomos pareigos *ultra vires*, susijusios su jos teismų organizavimu, jurisdikcija ir juose vykstančiu procesu, reiškia, kad šiuo klausimu norma, dėl kurios kyla klausimas teismui, neturi jokios teisinės galios Lenkijos Respublikos teritorijoje. Visų pirma [Lenkijos] Konstitucijos 91 straipsnio 1–3 dalyse numatyti tiesioginio veikimo

(tiesioginio taikymo) ir Sąjungos teisės viršenybės prieš nacionalinius įstatymus principai netaikomi Sąjungos įstaigų, institucijų ir organizacinių vienetų *ultra vires* priimtiems norminiams aktams.“

2021 m. spalio 7 d. sprendimas

72 2021 m. spalio 7 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), plenarinės sesijos sudėties išnagrinėjęs Ministrų Tarybos Pirmininko prašymą, priėmė sprendimą byloje K 3/21 (toliau – 2021 m. spalio 7 d. sprendimas); to sprendimo motyvai buvo paskelbti 2022 m. lapkričio 16 d., o 2021 m. spalio 12 d. paskelbtoje rezoliucinėje dalyje nurodyta:

„1. [ESS] 1 straipsnio pirma ir antra pastraipos, siejamos su 4 straipsnio 3 dalimi <...>, tiek, kiek Europos Sąjunga, įsteigta lygių ir suverenių valstybių, kurdama „glaudesnę Europos tautų sąjungą“, kurios integracija, grindžiama Europos Sąjungos teise ir [Teisingumo Teismo] pateikiamu jos aiškinimu, pereina į „naują etapą“, kai:

a) Europos Sąjungos institucijos veikia peržengdamos kompetencijos, kurią Lenkijos Respublika joms suteikė pagal Sutartis, ribas;

b) [Lenkijos] Konstitucija nėra aukščiausioji Lenkijos Respublikos teisės norma, turinti galiojimo ir taikymo viršenybę;

c) Lenkijos Respublika negali funkcionuoti kaip suvereni ir demokratinė valstybė,

prieštarauja [Lenkijos] Konstitucijos 2 straipsniui, 8 straipsniui ir 90 straipsnio 1 daliai.

2. ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa tiek, kiek, siekiant užtikrinti veiksmingą teisminę gynybą Sąjungos teisei priklausančiose srityse, nacionaliniams teismams (bendrosios kompetencijos teismams, administraciniams teismams, karo teismams ir *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)]) suteikiama jurisdikcija:

a) netaikyti [Lenkijos] Konstitucijos nuostatų priimant sprendimus, prieštarauja [Lenkijos] Konstitucijos 2 ir 7 straipsniams, 8 straipsnio 1 daliai, 90 straipsnio 1 daliai ir 178 straipsnio 1 daliai;

b) grįsti savo sprendimus nuostatomis, kurios, panaikintos *Sejm* [(Seimas)] ir (arba) *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] pripažintos prieštaraujančiomis [Lenkijos] Konstitucijai, nebegalioja, prieštarauja [Lenkijos] Konstitucijos 2 ir 7 straipsniams, 8 straipsnio 1 daliai, 90 straipsnio 1 daliai, 178 straipsnio 1 daliai ir 190 straipsnio 1 daliai.

3. [ESS] 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa ir [ESS] 2 straipsnis tiek, kiek, siekiant užtikrinti veiksmingą teisminę gynybą Sąjungos teisei priklausančiose srityse ir teisėjų nepriklausomumą, nacionaliniams teismams (bendrosios kompetencijos teismams, administraciniams teismams, karo teismams ir *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)]) suteikiama jurisdikcija:

a) tikrinti teisėjų skyrimo procedūros teisėtumą, įskaitant akto, kuriuo Lenkijos Respublikos prezidentas skiria teisėją, teisėtumą, prieštarauja [Lenkijos] Konstitucijos 2 straipsniui, 8 straipsnio 1 daliai, 90 straipsnio 1 daliai ir 179 straipsniui, siejamiems su jos 144 straipsnio 3 dalies 17 punktu;

b) tikrinti [KRS] nutarimo, kuriuo [Lenkijos] Respublikos prezidentui pateikiamas pasiūlymas skirti teisėją, teisėtumą, prieštarauja [Lenkijos] Konstitucijos 2 straipsniui, 8 straipsnio 1 daliai, 90 straipsnio 1 daliai ir 186 straipsnio 1 daliai;

c) priimti sprendimą dėl teisėjo skyrimo procedūros trūkumų ir atitinkamai atsisakyti pripažinti teisėjo statusą asmeniui, paskirtam į teisėjo pareigas pagal [Lenkijos] Konstitucijos 179 straipsnį, prieštarauja [Lenkijos] Konstitucijos 2 straipsniui, 8 straipsnio 1 daliai, 90 straipsnio 1 daliai ir 179 straipsniui, siejamiems su jos 144 straipsnio 3 dalies 17 punktu.“

Ikiteisminė procedūra

73 2021 m. gruodžio 22 d. Komisija nusiuntė Lenkijos Respublikai oficialų pranešimą.

74 Tame pranešime Komisija nurodė, kad dėl *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateikto Lenkijos Konstitucijos išaiškinimo, be kita ko, ginčijamuose sprendimuose Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, nesilaikė bendrųjų Sąjungos teisės autonomijos, viršenybės, veiksmingumo ir vienodo taikymo principų, taip pat nepaisė Teisingumo Teismo sprendimų privalomosios galios. Komisija taip pat nusprendė, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) neatitiko pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo reikalavimo ir kad ir šiuo klausimu minėta valstybė narė neįvykdė įsipareigojimo pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

75 2022 m. vasario 18 d. atsakyme Lenkijos Respublika nesutiko su Komisijos pateiktais priekaištais.

76 2022 m. liepos 15 d. raštu Komisija išsiuntė Lenkijos Respublikai pagrįstą nuomonę ir nurodė, kad ji:

– atsižvelgiant į, be kita ko, ginčijamuose sprendimuose *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateiktą Lenkijos Konstitucijos išaiškinimą, neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą,

– atsižvelgiant į, be kita ko, ginčijamuose sprendimuose *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateiktą Lenkijos Konstitucijos išaiškinimą, neįvykdė įsipareigojimų pagal bendruosius Sąjungos teisės autonomijos, viršenybės, veiksmingumo ir vienodo taikymo principus, taip pat nepaisė Teisingumo Teismo sprendimų privalomosios galios principo,

– neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, nes dėl trijų teisėjų 2015 m. gruodžio mėn. ir jo pirmininkės 2016 m. gruodžio mėn. skyrimo tvarkos pažeidimų

Trybunał Konstytucyjny (Konstitucinis Teismas) nebeatitinka pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo reikalavimų.

77 2022 m. rugsėjo 14 d. atsakyme Lenkijos Respublika teigė, kad visi šie priekaištai nepagrįsti.

78 Šiomis aplinkybėmis Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Procesas Teisingumo Teisme

79 Atitinkamai 2023 m. spalio 23 d. ir 2023 m. lapkričio 7 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimais Belgijos Karalystei ir Nyderlandų Karalystei buvo leista įstoti į bylą palaikyti Komisijos reikalavimų.

Dėl ieškinio

80 Komisijos ieškinį sudaro trys priekaištai.

81 Pateikdama pirmąjį ir antrąjį priekaištus Komisija teigia, kad ginčijamais sprendimais pažeidžiami Lenkijos Respublikos įsipareigojimai pagal, pirma, ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir, antra, Sąjungos teisės autonomijos, viršenybės, veiksmingumo ir vienodo taikymo principus, taip pat Teisingumo Teismo sprendimų privalomosios galios principą. Trečiasis priekaištas grindžiamas ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos pažeidimu, nes buvo pažeistos trijų *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų 2015 m. gruodžio mėn. ir jo pirmininkės 2016 m. gruodžio mėn. skyrimo procedūros.

82 Atsiliepime į ieškinį Lenkijos Respublika prašė Teisingumo Teismo atmesti visą ieškinį kaip nepagrįstą. Vis dėlto triplike ši valstybė narė aiškiai atsiėmė minėtą atsiliepimą į ieškinį, visiškai pritarė Komisijos pateiktiems priekaištams ir pabrėžė, kad pritaria šios institucijos pateiktiems argumentams.

83 Atsižvelgiant į tai, faktinės aplinkybės, kuriomis grindžiamas šiame ieškinyje nurodytas įsipareigojimų neįvykdymas, gali būti laikomos nustatytomis (šiuo klausimu žr. 2023 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Miesto nuotekų surinkimas)*, C-587/22, EU:C:2023:963, 27 punktą).

84 Vis dėlto Teisingumo Teismas turi nustatyti, ar įsipareigojimų neįvykdymas, dėl kurio priekaištaujama, egzistuoja, ar ne, net jei atitinkama valstybė narė neginčija arba nebeginčija šio įsipareigojimų neįvykdymo (šiuo klausimu žr. 2014 m. sausio 16 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-67/12, EU:C:2014:5, 30 punktą ir 2017 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-320/15, EU:C:2017:678, 21 punktą).

Dėl pirmojo priekaišto

Šalių argumentai

85 Pirmajame priekaište, kurį sudaro dvi dalys, Komisija teigia, kad Lenkijos Respublika neįvykdė jai pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą tenkančių įsipareigojimų užtikrinti veiksmingą teisminę gynybą Sąjungos teisei priklausančiose srityse. Šį įsipareigojimų neįvykdymą lėmė *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateiktas Lenkijos Konstitucijos išaiškinimas abiejuose ginčijamuose sprendimuose.

86 Pirmoje priekaišto dalyje Komisija teigia, kad 2021 m. spalio 7 d. sprendimas nesuderinamas su ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa.

87 Šios institucijos teigimu, iš to sprendimo rezoliucinės dalies 2 ir 3 punktų matyti, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) atmetė ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos aiškinimą, kurį Teisingumo Teismas pateikė savo jurisprudencijoje, be kita ko, 2021 m. kovo 2 d. Sprendime *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)* (C-824/18, EU:C:2021:153) ir 2021 m. spalio 6 d. Sprendime *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)* (C-487/19, EU:C:2021:798).

88 Iš šios jurisprudencijos matyti, kad pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą draudžiama apriboti ir juo labiau panaikinti tokių nutarimų, kuriuos KRS priėmė per *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų skyrimo procedūras, teisminę kontrolę. Iš šios jurisprudencijos taip pat matyti, kad šių skyrimo procedūrų teisėtumo tikrinimas yra sudedamoji Sąjungos teisėje nustatyto „pagal įstatymą įsteigto teismo“ reikalavimo dalis, todėl nacionaliniai teismai, vertindami teismo sprendimo teisėtumą, turi teisę tikrinti ginčijamą sprendimą priėmusio teisėjo skyrimo procedūros teisėtumą.

89 Pirma, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) 2021 m. spalio 7 d. sprendimo rezoliucinės dalies 2 punkto b papunktyje ir 3 punkto b papunktyje, taip pat motyvuojamosios dalies 6.2, 6.4, 6.5, 8.3 ir 8.5 punktuose pripažino pasekmes, kylančias dėl to, kaip nacionaliniai teismai taikė ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, kaip Teisingumo Teismas ją išaiškino 2021 m. kovo 2 d. Sprendime *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)* (C-824/18, EU:C:2021:153), nesuderinamomis su Lenkijos Konstitucijos 2 ir 7 straipsniais, 8 straipsnio 1 dalimi, 90 straipsnio 1 dalimi ir 178 straipsnio 1 dalimi, 186 straipsnio 1 dalimi ir 190 straipsnio 1 dalimi. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) tokias išvadas grindė savo paties pateiktu ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos aiškinimu, neatsižvelgdamas į Teisingumo Teismo aiškinimą, ir atmetė iš šios nuostatos kylančią nacionalinių teismų jurisdikciją, pirma, spręsti ginčus remiantis nacionalinės teisės nuostatomis, kurios nebegalioja dėl to, kad nacionalinės teisės aktų leidėjas jas panaikino arba *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pripažino prieštaraujančiomis Lenkijos Konstitucijai, ir antra, vertinti KRS nutarimo, kuriuo Lenkijos Respublikos prezidentui siūloma skirti jame nurodytus kandidatus į teisėjų pareigas, teisėtumą.

90 Antra, 2021 m. spalio 7 d. sprendimo rezoliucinės dalies 3 punkto a ir c papunkčiuose *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pripažino nesuderinama su Lenkijos Konstitucijos 2 straipsniu, 8 straipsnio 1 dalimi, 90 straipsnio 1 dalimi ir 179 straipsniu, siejamais su 144 straipsnio 3 dalies 17 punktu, nacionalinių teismų jurisdikciją, kylančią iš Teisingumo Teismo

jurisprudencijos, susijusios su ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, tikrinti teisėjo skyrimo procedūros teisėtumą, priimti sprendimą dėl teisėjo skyrimo proceso trūkumų ir laikyti teisėjo, paskirto per tokią procedūrą, priimtą sprendimą negaliojančiu.

91 Šiuo klausimu iš to sprendimo motyvuojamosios dalies 6.4 ir 8.4 punktų matyti, jog *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pripažino, kad ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos išaiškinimas, kurį Teisingumo Teismas pateikė 2021 m. spalio 6 d. Sprendime *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)* (C-487/19, EU:C:2021:798) ir pagal kurį, remiantis šia nuostata, nacionaliniai teismai turi teisę konkrečiais atvejais patikrinti teisėjo skyrimo proceso teisėtumą, atsižvelgdami į iš tos nuostatos kylančius reikalavimus, yra nesuderinamas su Lenkijos Konstitucija.

92 *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) šiuo atveju taip pat rėmėsi savo paties pateiktu ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos aiškinimu, neatsižvelgdamas į Teisingumo Teismo jurisprudenciją. Apskritai jis kvestionuoja nacionalinių teismų galimybę remiantis ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa tikrinti teisėjo skyrimo procedūros teisėtumą siekiant užtikrinti veiksmingą teisminę gynybą. Vis dėlto bendras tokios galimybės atmetimas yra nesuderinamas su Sąjungos teisėje įtvirtintu „pagal įstatymą įsteigto teismo“ reikalavimu, grindžiamu būtent teisėjų skyrimo procedūros teisėtumo vertinimu, kaip jis išaiškintas, be kita ko, 2020 m. kovo 26 d. Sprendime *Peržiūra Simpson / Taryba ir HG / Komisija* (C-542/18 RX-II ir C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232) ir 2021 m. spalio 6 d. Sprendime *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)* (C-487/19, EU:C:2021:798).

93 Pirmojo priekaišto antroje dalyje Komisija teigia, kad 2021 m. liepos 14 d. sprendimas nesuderinamas su ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa.

94 Tame sprendime *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), be kita ko, pripažino, kad pagal SESV 279 straipsnį Teisingumo Teismo nustatytas laikinąsias apsaugos priemones, laikantis ESS 4 straipsnio 3 dalyje numatyto lojalaus bendradarbiavimo principo, gali tiesiogiai taikyti tik valstybės narės institucijos, visų pirma teismai, tačiau tik tiek, kiek šioms priemonėms taikomas „įgaliojimų perdavimo Sąjungai principas“ ir paisoma atitinkamos valstybės narės konstitucinio savitumo, taip pat subsidiarumo ir proporcingumo principų.

95 Nagrinėjamu atveju *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) nurodė, kad 2020 m. balandžio 8 d. Nutartyje *Komisija / Lenkija* (C-791/19 R, EU:C:2020:277) numatytos laikinosios apsaugos priemonės, susijusios su Lenkijos teismų organizavimu, veikimu ir procesu šiuose teismuose, buvo nustatytos *ultra vires*, nes Sutartimis Sąjungai nebuvo suteikta kompetencija dėl Lenkijos teismų organizavimo ir įgaliojimų, taip pat dėl proceso šiuose teismuose, atspindinčių Lenkijos Respublikos konstitucinį savitumą.

96 Be to, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teigimu, šiomis laikinosiomis apsaugos priemonėmis pažeidžiami subsidiarumo ir proporcingumo principai, nes jomis neproporcingai kišamasi į Lenkijos teismų sistemos organizavimą, atimant iš Drausmės bylų kolegijos teisėjų galimybę priimti sprendimus drausmės bylose, o tai prieštarauja teisėjų nepriklausomumo principui.

97 Komisija mano, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) akivaizdžiai pažeidė ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje įtvirtintą teisę į veiksmingą teisminę gynybą, kai nusprendė, kad Teisingumo Teismas priėmė sprendimą *ultra vires*, ir taip paneigė jo jurisdikciją taikyti laikinąsias apsaugos priemones pagal SESV 279 straipsnį, kai šios priemonės yra būtinos

siekiant užtikrinti veiksmingą teisminę gynybą nepriklausomame, nešališkame ir pagal įstatymą įsteigtame teisme. Pagal *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateiktą Lenkijos Konstitucijos išaiškinimą neleidžiama pripažinti tokių Teisingumo Teismo nustatytų laikinųjų apsaugos priemonių privalomosios galios, todėl yra akivaizdžiai pažeidžiami ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, kaip ją yra išaiškinęs Teisingumo Teismas, numatyti reikalavimai.

98 *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) argumentus, kad siekdamas apsaugoti Lenkijos teisėjų nepriklausomumą jis nepritaria Teisingumo Teismo pateiktam ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos aiškinimui ir jo nustatytoms laikinosioms apsaugos priemonėms, kuriomis siekiama užtikrinti šios nuostatos taikymą, reikia atmesti. Kaip Teisingumo Teismas paaiškino 2020 m. balandžio 8 d. Nutartyje *Komisija / Lenkija* (C-791/19 R, EU:C:2020:277), Komisijos prašomų laikinųjų apsaugos priemonių tikslas buvo būtent apsaugoti Lenkijos teismų teisėjų nepriklausomumą, o ne jį susilpninti.

99 Lenkijos Respublika mano, kad pirmasis priekaištas yra pagrįstas.

Teisingumo Teismo vertinimas

100 Prieš pradedant nagrinėti pirmąjį priekaištą reikia priminti, kad valstybių narių pareiga laikytis Sutarčių nuostatų taikoma visoms valstybių narių valdžios institucijoms, įskaitant ir teismus, jeigu tai priklauso jų jurisdikcijai. Iš esmės pagal SESV 258 straipsnį pripažinti, kad valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų, galima neatsižvelgiant į tai, dėl kurios šios valstybės narės institucijos veiksmų ar neveikimo neįvykdyti įsipareigojimai, net jei tai yra konstituciniu požiūriu nepriklausoma institucija (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija (Mokestis prie šaltinio)*, C-416/17, EU:C:2018:811, 106 ir 107 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

101 Šiomis aplinkybėmis dėl valstybės narės konstitucinio teismo jurisprudencijos gali būti pareikštas ieškinys dėl įsipareigojimų neįvykdymo, jeigu dėl jos ši valstybė narė gali būti laikoma neįvykdžiusia įsipareigojimų pagal Sąjungos teisę.

– *Dėl pirmojo priekaišto pirmos dalies*

102 Pagal suformuotą jurisprudenciją, nors valstybių narių teisingumo sistemos organizavimas, visų pirma nacionalinių teismų steigimas, sudėtis, įgaliojimai ir veikimas, yra priskirtas šių valstybių kompetencijos sričiai, įgyvendindamos šią kompetenciją jos privalo vykdyti savo pareigas, kurios kyla iš Sąjungos teisės, konkrečiai – iš ESS 2 ir 19 straipsnių (šiuo klausimu žr. 2021 m. balandžio 20 d. Sprendimo *Republblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 48 punktą ir 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 63 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

103 Konkrečiau kalbant, valstybės narės turi užtikrinti, kad taisyklės, kurias jos nustato remdamosi šia kompetencija, nepažeistų iš ESS 2 ir 19 straipsnių kylančių reikalavimų ir nepakenktų veiksmingam jų taikymui.

104 Tai pasakytina, be kita ko, apie nacionalinės teisės nuostatas, susijusias su esminėmis sąlygomis ir procedūrinėmis taisyklėmis, reglamentuojančiomis sprendimų dėl teisėjų skyrimo priėmimą, ir prireikus – nuostatas, susijusias su teismine kontrole, taikytina vykdant tokias skyrimo procedūras (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 68 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

105 Dėl iš ESS 19 straipsnio 1 dalies kylančių pareigų pažymėtina, kad pagal šią nuostatą, kurioje sukonkretinta ESS 2 straipsnyje įtvirtinta teisinės valstybės vertybė, nacionaliniai teismai ir Teisingumo Teismas turi pareigą užtikrinti visapusišką Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse, taip pat teisės subjektams pagal šią teisę suteikiamų teisių veiksmingą teisminę gynybą (2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Euro Box Promotion ir kt.*, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ir C-840/19, EU:C:2021:1034, 217 punktas ir 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 39 punktas).

106 Sąjungos teisėje teisės subjektams numatytų teisių veiksmingos teisminės gynybos principas, į kurį daroma nuoroda ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kylantis iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų. Tokia teisminė gynyba taip pat įtvirtinta EŽTK 6 ir 13 straipsniuose, kurių turinys atitinka Chartijos 47 straipsnį. Taigi į pastarąją nuostatą reikia tinkamai atsižvelgti aiškinant ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą (šiuo klausimu žr. 2022 m. kovo 29 d. Sprendimo *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 89 punktą ir 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 69 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

107 Tam, kad būtų garantuota ši veiksminga teisminė gynyba, pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą kiekviena valstybė narė turi užtikrinti, kad institucijos, priskirtos prie jos teisių gynimo priemonių Sąjungos teisei priklausančiose srityse sistemos kaip „teismai“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, ir turinčios priimti sprendimus dėl šios teisės taikymo ar aiškinimo, atitiktų veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus, tarp jų, be kita ko, teisės kreiptis į pagal įstatymą įsteigtą nepriklausomą ir nešališką teismą užtikrinimo garantijas, kaip tai patvirtinta Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje (šiuo klausimu žr. 2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Euro Box Promotion ir kt.*, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ir C-840/19, EU:C:2021:1034, 220 ir 221 punktus; 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 40 punktą, taip pat 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 70 ir 71 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

108 Pirmiausia reikia pažymėti, kad teismų nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimai yra teisės į veiksmingą teisminę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą esmė, o ši teisė ypač svarbi, nes yra visų teisių, kurias teisės subjektai turi pagal Sąjungos teisę, ir valstybių narių bendrų vertybių, nurodytų ESS 2 straipsnyje, tarp jų – teisinės valstybės vertybės, apsaugos garantas. Taigi šie reikalavimai, numatyti, be kita ko, ESS 19 straipsnyje, sukonkretina vieną iš pagrindinių Sąjungos ir valstybių narių vertybių, įtvirtintų ESS 2 straipsnyje, o jomis apibrėžiama pati Sąjungos, kaip bendros teisės sistemos, tapatybė ir jų turi laikytis tiek Sąjunga, tiek valstybės narės (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Peržiūra Simpson / Taryba ir HG / Komisija*, C-542/18 RX-II ir C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 71 punktą; 2022 m. kovo 29 d. Sprendimo *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 94 punktą, taip pat 2024 m. liepos 29 d. Sprendimo *Valančius*, C-119/23, EU:C:2024:653, 46 ir 47 punktus).

109 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas, vykdydamas ESS 19 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje jam pavestą užduotį, turi užtikrinti, kad aiškinant ir taikant Sutartis būtų laikomasi teisės.

110 Kaip matyti iš suformuotos jurisprudencijos, kadangi Teisingumo Teismas turi išimtinę jurisdikciją pateikti galutinį ir privalomą Sąjungos teisės išaiškinimą, jis turi patikslinti iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, siejamos su Chartijos 47 straipsniu, kylančius reikalavimus, kiek tai susiję su teismų nepriklausomumo, nešališkumo ir įsteigimo pagal įstatymą kriterijais. Siekiant užtikrinti vienodą Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse, kaip to reikalaujama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalį, šie reikalavimai negali priklausyti nei nuo nacionalinės teisės nuostatų aiškinimo, nei nuo nacionalinio teismo pateikto Sąjungos teisės nuostatų aiškinimo, neatitinkančio Teisingumo Teismo aiškinimo (šiuo klausimu žr. 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 79 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

111 Šiuo klausimu primintina, kad per SESV 267 straipsnyje numatytą prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo procedūrą užmezgamas dialogas tarp Teisingumo Teismo ir valstybių narių teismų teisėjų, kuriuo siekiama užtikrinti vienodą Sąjungos teisės aiškinimą ir kartu – jos nuoseklumą, visišką veiksmingumą, autonomiją ir galiausiai savitą Sutartimis sukurtos teisės pobūdį (šiuo klausimu žr. 2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų drausmės tvarka)*, C-791/19, EU:C:2021:596, 222 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

112 Taigi būtent šia priemone turi pasinaudoti nacionalinis teismas, kai jam kyla abejonių dėl jo nacionalinės teisės suderinamumo su Sąjungos teisės nuostata, kurią reikia išaiškinti.

113 Dėl patikrinimo, ar laikomasi iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos kylančių reikalavimų, konstatuotina, kad šioje nuostatoje valstybėms narėms nustatytas aiškus ir tikslus įpareigojimas pasiekti rezultatą, ir jis nėra susietas su jokia sąlyga dėl nepriklausomumo, kuris turi būti būdingas teismams, turintiems aiškinti ir taikyti Sąjungos teisę (2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 146 punktas).

114 Taigi nacionaliniai teismai, kuriems pavesta pagal savo kompetenciją taikyti Sąjungos teisę, turi pareigą užtikrinti visišką šios teisės reikalavimų, taigi ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, veiksmingumą, jei reikia, dėl šios nuostatos tiesioginio veikimo atsisakydami taikyti bet kokią Sąjungos teisei prieštaraujančią nacionalinę nuostatą (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 61 punktą ir 2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Euro Box Promotion ir kt.*, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ir C-840/19, EU:C:2021:1034, 252 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

115 Taigi, nustačius ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos pažeidimą, pagal Sąjungos teisės viršenybės principą reikalaujama, kad nacionaliniai teismai, turintys taikyti Sąjungos teisės nuostatas pagal jiems suteiktą jurisdikciją, savo iniciatyva netaikytų ESS 19 straipsnio 1 dalies antrai pastraipai prieštaraujančių nacionalinės teisės nuostatų, nesvarbu, ar jos įtvirtintos įstatymuose, ar konstitucinio lygmens teisės aktuose, neprašydami ir nelaukdami, kad šios nuostatos būtų panaikintos teisėkūros ar kitokiomis konstitucinėmis priemonėmis (šiuo klausimu žr. 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 251 punktą, taip pat 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 53 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

116 Šios pareigos visiškai taikyti kiekvieną tiesiogiai veikiančią Sąjungos teisės nuostatą vykdymas laikytinas būtinu siekiant užtikrinti visapusišką Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse, kaip to reikalaujama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalį (2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 54 punktas).

117 Taigi su pačiu Sąjungos teisės pobūdžiu susijusiems reikalavimams prieštarauja bet kuri nacionalinės teisės nuostata arba teisėkūros, administracinė ar teisminė praktika, dėl kurių Sąjungos teisė taptų mažiau veiksminga atsisakius teismui, kuris turi jurisdikciją taikyti šią teisę, suteikti įgaliojimus ją taikant imtis visų reikalingų priemonių, kad nebūtų taikomos nacionalinės teisės aktų nuostatos, galinčios kliudyti visiškam tiesiogiai taikytinų Sąjungos teisės normų veiksmingumui (2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 272 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

118 Išnagrinėjęs prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos išaiškinimo byloje, kurioje kandidatai į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pareigas pateikė skundą dėl KRS nutarimų, 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)* (C-824/18, EU:C:2021:153) 128, 136 ir 139 punktuose Teisingumo Teismas iš esmės konstatavo, kad pagal šią nuostatą draudžiami nacionalinės teisės aktų pakeitimai, dėl kurių vykdant teisėjų skyrimo procedūras tokio pobūdžio institucijos priimtų nutarimų teisminė kontrolė tampa neveiksminga, o vėliau visiškai panaikinama. Teisingumo Teismas nusprendė, kad jeigu tokia institucija nesuteikia pakankamų nepriklausomumo garantijų, galimybė pasinaudoti teismine teisių gynimo priemone neatrinktiems kandidatams, nors ir apribota patikrinimu, ar nebuvo įgaliojimų viršijimo ar piktnaudžiavimo jais, teisės klaidos arba akivaizdžios vertinimo klaidos, yra būtina siekiant apsaugoti teisėjų skyrimo procedūrą nuo tiesioginės ar netiesioginės įtakos.

119 Tame pačiame sprendime Teisingumo Teismas taip pat patikslino iš viršenybės principo kylančius reikalavimus, kurie taikomi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kai nacionalinės teisės aktų leidėjas nenurodė kito teismo nei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris atitiktų Sąjungos teisėje įtvirtintus nepriklausomumo reikalavimus ir turėtų išspręsti jo nagrinėjamose bylose kilusius ginčus, gavęs Teisingumo Teismo atsakymą į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktus klausimus. Taigi minėto sprendimo 149 punkte Teisingumo Teismas konstatavo, kad tos bylos aplinkybėmis vienintelis veiksmingas būdas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui ištaisyti SESV 267 straipsnio ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos pažeidimus, padarytus priėmus nagrinėjamą nacionalinį įstatymą, pagal kurį jis iš esmės neteko bet kokios veiksmingos jurisdikcijos nagrinėti tuos pačius ginčus iš esmės, vykdydamas KRS nutarimų teisėtumo kontrolę, buvo ir toliau prisiimti jurisdikciją, kuria remdamasis jis kreipėsi į Teisingumo Teismą su tokiu prašymu, atsižvelgdamas į iki tol taikytas nacionalinės teisės normas.

120 Be to, 2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)* (C-487/19, EU:C:2021:798) 154, 155 ir 161 punktuose Teisingumo Teismas patikslino nacionaliniam teismui, kuris kreipėsi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, tenkančias pareigas, kai šis teismas padaro išvadą, kad iš visų nacionalinio teisėjo skyrimo procedūros sąlygų ir aplinkybių matyti, kad jis buvo paskirtas akivaizdžiai pažeidžiant pagrindines nuostatas, kurios yra sudedamoji atitinkamos teismų sistemos steigimo ir veikimo dalis, ir kad buvo pažeistas viso skyrimo proceso rezultatas, dėl ko sukeliama teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl atitinkamo teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo. Tokiu atveju iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatytų reikalavimų ir Sąjungos teisės viršenybės principo matyti, kad šis nacionalinis teismas turi pripažinti

atitinkamą to teismo priimtą sprendimą negaliojančiu, kai tokia pasekmė, atsižvelgiant į nagrinėjamą procesinę situaciją, yra būtina Sąjungos teisės viršenybei užtikrinti, ir jokia nacionalinės teisės nuostata negali tam prieštarauti.

121 Nagrinėjamu atveju iš 2021 m. spalio 7 d. sprendimo matyti, kad jame *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateiktas Lenkijos Konstitucijos išaiškinimas užkerta kelią tam, kad iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, kaip Teisingumo Teismas ją išaiškino, be kita ko, šio sprendimo 118–120 punktuose nurodytuose sprendimuose, kylantys reikalavimai galėtų turėti poveikį Lenkijoje ir užtikrinti visišką šios nuostatos veiksmingumą.

122 Pirma, kaip išvados 50 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, iš 2021 m. spalio 7 d. sprendimo rezoliucinės dalies 2 punkto b papunkčio ir 3 punkto b papunkčio, taip pat jo motyvuojamosios dalies 6.2, 6.4, 6.5, 8.3 ir 8.5 punktų matyti, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) atmeta dėl ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, kaip ją yra išaiškinęs Teisingumo Teismas, taikymo atsirandantį poveikį nacionaliniams teismams ir apskritai jų jurisdikciją tikrinti KRS nutarimų, kuriais siūloma paskirti kandidatus į teisėjo pareigas, teisėtumą.

123 Antra, kaip išvados 51 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, iš 2021 m. spalio 7 d. sprendimo rezoliucinės dalies 3 punkto a ir c papunkčių ir motyvuojamosios dalies 6.4 ir 8.4 punktų matyti, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) apskritai atmeta iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos kylančią nacionalinių teismų jurisdikciją, pagal kurią jie gali tikrinti teisėjų skyrimo procedūrų, įskaitant paskyrimo aktus, teisėtumą, priimti sprendimus dėl teisėjo paskyrimo procedūros trūkumų, taigi ir pripažinti negaliojančiu teisėjo, paskirto per tokią procedūrą, priimtą sprendimą, kai tokia pasekmė yra būtina, atsižvelgiant į nagrinėjamą procesinę situaciją.

124 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nacionaliniam teismui iš esmės negali būti draudžiama vykdyti Sutartimis jam pavestas užduotis ir laikytis jam pagal Sutartis tenkančių pareigų, įgyvendinant tokią nuostatą, kaip ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa (2023 m. liepos 13 d. Sprendimo *YP ir kt. (Teisėjo imuniteto panaikinimas ir jo nušalinimas nuo pareigų)*, C-615/20 ir C-671/20, EU:C:2023:562, 85 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

125 Taigi 2021 m. spalio 7 d. sprendimas neleidžia Lenkijos teismams pagal savo jurisdikciją taikyti ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, kaip ją yra išaiškinęs Teisingumo Teismas, be kita ko, šio sprendimo 118–120 punktuose nurodytuose sprendimuose ir imtis visų būtinų priemonių, kad būtų užtikrinta atitinkamų teisės subjektų teisė į veiksmingą teisminę gynybą Sąjungos teisei priklausančiose srityse. Taigi minėtas 2021 m. spalio 7 d. sprendimas, kaip matyti, be kita ko, iš šio Teisingumo Teismo sprendimo 103, 104, 107, 110, 117 ir 119 punktuose pateiktų argumentų, yra akivaizdžiai nesuderinamas su reikalavimais, kylančiais iš tos nuostatos, kaip ją aiškina Teisingumo Teismas, remdamasis savo išimtine jurisdikcija pateikti galutinį ir privalomą Sąjungos teisės išaiškinimą.

126 Vadinasi, atsižvelgiant į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) 2021 m. spalio 7 d. sprendime pateiktą Lenkijos Konstitucijos išaiškinimą, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

127 Taigi Komisijos pirmojo priekaišto pirmą dalį reikia pripažinti pagrįsta.

– *Dėl pirmojo priekaišto antros dalies*

128 Pirmojo priekaišto antra dalis susijusi su 2021 m. liepos 14 d. sprendimu, kuriuo *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) paneigė 2020 m. balandžio 8 d. Nutartyje *Komisija / Lenkija* (C-791/19 R, EU:C:2020:277) Teisingumo Teismo pagal SESV 279 straipsnį nustatytų laikinųjų apsaugos priemonių tiesioginį taikymą.

129 Atsižvelgiant į, be kita ko, šio Teisingumo Teismo sprendimo 102–104, 107, 109 ir 110 punktuose pateiktus argumentus, tikrinti, kaip valstybės narės laikosi iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, kaip ją yra išaiškinęs Teisingumo Teismas, kylančių reikalavimų, visiškai priklauso šio teismo jurisdikcijai, ypač kai Komisija jame pareiškia ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal SESV 258 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 62 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

130 Siekiant užtikrinti visišką būsimo galutinio sprendimo veiksmingumą ir išvengti Teisingumo Teismo užtikrinamos teisinės apsaugos spragų, taip pat užtikrinti veiksmingą Sąjungos teisės taikymą, neatsiejamą nuo ESS 2 straipsnyje įtvirtintos teisinės valstybės vertybės, kuria grindžiama Sąjunga, pagal SESV 279 straipsnį Teisingumo Teismui suteikiama jurisdikcija šalies prašymu, pateiktu per laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą, nustatyti bet kokią, jo vertinimu, būtiną laikinąją apsaugos priemonę (šiuo klausimu žr. 2017 m. lapkričio 20 d. Nutarties *Komisija / Lenkija*, C-441/17 R, EU:C:2017:877, 94, 97 ir 102 punktus).

131 Taigi nagrinėjant ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis reglamentuojamas teisingumo sistemos organizavimas, gali būti ne tik tikrinamos atsižvelgiant į ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, bet ir Teisingumo Teismas gali nustatyti laikinąsias apsaugos priemones, kuriomis siekiama, be kita ko, sustabdyti minėtų nuostatų taikymą (šiuo klausimu žr. 2021 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojos Nutarties *Komisija / Lenkija*, C-204/21 R, EU:C:2021:593, 54 punktą).

132 Šiuo klausimu iš Teisingumo Teismo procedūros reglamento 160 straipsnio 3 dalies matyti, kad laikinąsias apsaugos priemones taikantis teisėjas gali taikyti laikinąją apsaugos priemonę, jei įrodyta, kad jos taikymą *prima facie* pateisina faktinės ir teisinės aplinkybės (*fumus boni juris*) ir kad ji yra skubi dėl to, jog, siekiant išvengti didelės ir nepataisomos žalos ieškovo interesams arba užtikrinti kitų anksčiau nustatytų laikinųjų apsaugos priemonių laikymąsi, būtina, kad ji būtų priimta ir pradėtų veikti dar prieš priimant sprendimą dėl esmės, o laikinąsias apsaugos priemones taikantis teisėjas prireikus palygintų esamus interesus (šiuo klausimu žr. 2017 m. lapkričio 20 d. Nutarties *Komisija / Lenkija*, C-441/17 R, EU:C:2017:877, 99 ir 104 punktus ir 2018 m. gruodžio 17 d. Nutarties *Komisija / Lenkija*, C-619/18 R, EU:C:2018:1021, 29 punktą).

133 Visiškas Sąjungos teisės veiksmingumas būtų paneigtas, jei nacionalinės teisės nuostata galėtų neleisti pripažinti Teisingumo Teismo pagal SESV 279 straipsnį nustatytų laikinųjų apsaugos priemonių privalomosios galios ir dėl to užkirsti kelią Sąjungos teisės reglamentuojamą ginčą nagrinėjančiam nacionaliniam teismui užtikrinti šių laikinųjų apsaugos priemonių veikimą, siekiant, be kita ko, garantuoti visišką būsimo Teisingumo Teismo sprendimo dėl pagal Sąjungos teisę reikalaujamų teisių buvimo veiksmingumą.

134 2020 m. balandžio 8 d. Nutartyje *Komisija / Lenkija* (C-791/19 R, EU:C:2020:277) Teisingumo Teismas, remdamasis SESV 279 straipsniu, nurodė sustabdyti Lenkijos nuostatų, pagal kurias Drausmės bylų kolegijai suteikiama jurisdikcija tiek pirmąja, tiek apeliacine instancija priimti

sprendimus teisėjams iškeltose drausmės bylose, taikymą, kol bus paskelbtas sprendimas, kuriuo bus užbaigtas procesas byloje *Komisija / Lenkija* (C-791/19). Be to, toje nutartyje Teisingumo Teismas nurodė Lenkijos Respublikai iki to sprendimo paskelbimo neperduoti Drausmės bylų kolegijos nagrinėjamų bylų kolegijai, kuri neatitinka nepriklausomumo reikalavimų, apibrėžtų, be kita ko, 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendime *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)* (C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982).

135 Minėtos nutarties 77 punkte Teisingumo Teismas iš esmės nusprendė, kad iš pirmo žvilgsnio negalima atmesti galimybės, jog nacionalinės teisės nuostatomis, kurių taikymą Komisija prašė sustabdyti, pažeidžiama Lenkijos Respublikai pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą tenkanti pareiga užtikrinti, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) ir bendrosios kompetencijos teismų teisėjams iškeltose drausmės bylose priimtus sprendimus tikrintų institucija, tenkinanti veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus, įskaitant nepriklausomumą.

136 Tos pačios nutarties 78 punkte Teisingumo Teismas konstatavo, kad, atsižvelgiant į Komisijos nurodytas faktines aplinkybes ir, be kita ko, 2019 m. birželio 24 d. Sprendime *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)* (C-619/18, EU:C:2019:531) bei 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendime *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)* (C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982) pateiktus išaiškinimus, Komisijos argumentai, pateikti byloje *Komisija / Lenkija* (C-791/19) pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo pirmojo pagrindo antrajame priekaište, kuriuo buvo grindžiamas ta nutartimi išnagrinėtas prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones, iš pirmo žvilgsnio neatrodė neturintys rimto pagrindo.

137 Kaip matyti iš 2020 m. balandžio 8 d. Nutarties *Komisija / Lenkija* (C-791/19 R, EU:C:2020:277) 53 punkto, to ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo pirmojo pagrindo antrasis priekaištas buvo grindžiamas ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos pažeidimu, nes Lenkijos Respublika neužtikrino Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumo ir nešališkumo.

138 Taigi toje nutartyje Teisingumo Teismo nustatytomis laikinosiomis apsaugos priemonėmis buvo siekiama užtikrinti būsimo sprendimo, kuriuo užbaigiamas procesas dėl ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo byloje *Komisija / Lenkija* (C-791/19), visišką veiksmingumą, kad būtų išvengta teisinės apsaugos, kurią Teisingumo Teismas užtikrina pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, spragų.

139 Nagrinėjamu atveju 2021 m. liepos 14 d. sprendime *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) konstatavo, kad laikinosios apsaugos priemonės, kurias Teisingumo Teismas nurodė taikyti 2020 m. balandžio 8 d. Nutartyje *Komisija / Lenkija* (C-791/19 R, EU:C:2020:277), buvo nustatytos *ultra vires*, nes pagal Sutartis Sąjungai nesuteikta kompetencija, susijusi su Lenkijos teismų organizavimu ir jurisdikcija, taip pat procesu šiuose teismuose. Pagal tą sprendimą tokios priemonės nesuderinamos su privalomu *erga omnes* ir galutiniu *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimų pobūdžiu, kylančiu iš Lenkijos Konstitucijos 190 straipsnio 1 dalies.

140 Taigi iš minėto sprendimo matyti, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) ginčijo patį principą, pagal kurį Lenkijos Respublika privalo laikytis įsipareigojimų, jai kylančių iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos teisingumo sistemos organizavimo srityje, kaip konstatuota, be kita ko, šio Teisingumo Teismo sprendimo 102–104 punktuose. Tame sprendime šis nacionalinis teismas visų pirma apskritai atsisakė, akivaizdžiai pažeisdamas tai, kas buvo konstatuota šio Teisingumo Teismo sprendimo 130–132 punktuose, pripažinti Teisingumo

Teismo jurisdikciją pagal SESV 279 straipsnį nurodyti taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kuriomis siekiama apsaugoti ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje numatytą teisę į veiksmingą teisminę gynybą nepriklausomame teisme Lenkijoje.

141 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad, atsižvelgiant į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) 2021 m. liepos 14 d. sprendime pateiktą Lenkijos Konstitucijos išaiškinimą, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

142 Darytina išvada, kad Komisijos pirmojo priekaišto antra dalis taip pat yra pagrįsta, todėl visas šis priekaištas turi būti pripažintas pagrįstu.

Dėl antrojo priekaišto

Šalių argumentai

143 Antrajame priekaište, kurį sudaro dvi dalys, Komisija teigia, kad Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Sąjungos teisės autonomijos, viršenybės, veiksmingumo ir vienodo taikymo principus, taip pat pagal Teisingumo Teismo sprendimų privalomosios galios principą. Šį įsipareigojimų neįvykdymą lėmė tai, kad ginčijamuose sprendimuose *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateikė Lenkijos Konstitucijos išaiškinimą, pagal kurį vienašališkai atmetamas pagrindinių Sutarčių nuostatų, kaip antai ESS 2 straipsnio, 4 straipsnio 3 dalies, 19 straipsnio 1 dalies ir SESV 279 straipsnio, viršenybės ir veiksmingumo principas, ir įpareigojo visas Lenkijos institucijas netaikyti šių nuostatų. Todėl *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) trukdo nacionalinėms institucijoms veiksmingai taikyti ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir laikytis Teisingumo Teismo nustatytų laikinųjų apsaugos priemonių.

144 Antrojo priekaišto pirmoje dalyje Komisija pažymi, jog 2021 m. spalio 7 d. sprendime *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) konstatavo, kad ESS 2 straipsnis ir 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, kaip juos yra išaiškinęs Teisingumo Teismas visų pirma 2021 m. kovo 2 d. Sprendime *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)* (C-824/18, EU:C:2021:153) ir 2021 m. spalio 6 d. Sprendime *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)* (C-487/19, EU:C:2021:798), yra nesuderinami su Lenkijos Konstitucija. Be to, remdamasis savo sprendimų privalomumu *erga omnes* ir galutiniu pobūdžiu pagal Lenkijos Konstitucijos 190 straipsnio 1 dalį, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) minėtame 2021 m. spalio 7 d. sprendime uždraudė visoms Lenkijos valdžios institucijoms, visų pirma teismams, taikyti šias ESS normas, kaip jas yra išaiškinęs Teisingumo Teismas.

145 Komisijos teigimu, konkreti 2021 m. spalio 7 d. sprendimo pasekmė yra draudimas Lenkijos teismams užtikrinti, kad ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, kaip Teisingumo Teismas ją išaiškino 2021 m. kovo 2 d. Sprendime *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)* (C-824/18, EU:C:2021:153), visiškai veiktų, nes *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) nusprendė, kad toks išaiškinimas nesuderinamas su Lenkijos Konstitucijos 8 straipsnio 1 dalimi, kadangi pagal minėtą išaiškinimą ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje reikalaujama, kad dėl KRS nutarimų, kuriais siūlomi kandidatai į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pareigas, galėtų būti vykdoma teisminė kontrolė.

146 Be to, Lenkijos teismai įpareigojami neužtikrinti Teisingumo Teismo jurisprudencijos, susijusios su nacionalinių teismų jurisdikcija tikrinti, ar teismas atitinka iš Sąjungos teisės kylantį pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo teismo reikalavimą, veiksmingumo, kai atliekant tokią kontrolę vertinama teisėjo skyrimo procedūra.

147 Komisijos nuomone, šiuo klausimu iš 2021 m. spalio 7 d. sprendimo motyvuojamosios dalies 8.3–8.6 punktų matyti, kad Teisingumo Teismo pateiktą ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos išaiškinimą, pagal kurį kompetentingiems nacionaliniams teismams leidžiama atlikti veiksmingą KRS nutarimų teisminę kontrolę ir prireikus netaikyti nacionalinių nuostatų ir *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) jurisprudencijos, taip pat vertinti teisėjo skyrimo procedūros teisėtumą, kad šalims būtų užtikrinta teisė į veiksmingą teisminę gynybą, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pripažino *ultra vires* ir neteisėtai paveikiančiu Lenkijos konstitucinį savitumą.

148 Pirma, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teigimu, nacionalinių teismų jurisdikcija tikrinti teisėjų skyrimo procedūros teisėtumą apribotų Lenkijos Respublikos prezidento konstitucinę prerogatyvą skirti asmenį į teisėjo pareigas KRS siūlymu. Antra, Lenkijos teismams taikant pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo reikalavimą, kaip numatyta ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, būtų kvestionuojamas Lenkijos Respublikos prezidento priimamų paskyrimo į teisėjo pareigas aktų teisėtumas, nors šiems aktams dėl jam pripažįstamos prerogatyvos netaikoma teisminė kontrolė, o pagal Lenkijos Konstitucijos 179 straipsnį, siejamą su jos 144 straipsnio 3 dalies 17 punktu, teisėjų paskyrimą draudžiama atšaukti ar tikrinti po to, kai Lenkijos Respublikos prezidentas juos paskiria.

149 Be to, 2021 m. spalio 7 d. sprendimo motyvuojamosios dalies 2.4 ir 4.1 punktuose *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) konstatavo, kad ESS 4 straipsnio 2 dalyje nustatytos Sąjungos teisės viršenybės principo taikymo ir Teisingumo Teismo jurisdikcijos ribos, siekiant gerbti valstybių narių konstitucinį savitumą ir esmines valstybės funkcijas.

150 Kiek tai susiję su to sprendimo poveikiu, iš jo motyvuojamosios dalies 10 skirsnio matyti, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) ne tik uždraudė Lenkijos teismams veiksmingai taikyti ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą taip, kad ji atitiktų Teisingumo Teismo pateikiamą šios nuostatos aiškinimą, ir prireikus savo iniciatyva netaikyti šiam aiškinimui prieštaraujančių nacionalinės teisės nuostatų, bet ir nusprendė, kad Teisingumo Teismo pateiktas tos pačios nuostatos, siejamos su ESS 2 straipsniu, išaiškinimas neturi teisinės galios Lenkijos teisės sistemoje.

151 Galiausiai minėto sprendimo rezoliucinės dalies 1 punkte yra „labai didelį susirūpinimą keliantis“ teiginys dėl Lenkijos Respublikos pritarimo teisinėms pasekmėms, kylančioms dėl jos įstojimo į Sąjungą. Vis dėlto šis teiginys suformuluotas dviprasmiškai, todėl iš jo sunku ar net neįmanoma nustatyti tikslių teisinių pasekmių.

152 Pirma, tokį teiginį būtų galima aiškinti kaip reiškiantį tai, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) kvestionuoja dabartinį svarbiausių Sutarčių nuostatų, t. y. ESS 1 straipsnio pirmos ir antros pastraipų ir 4 straipsnio 3 dalies, galiojimą, nes šis kvestionavimas grindžiamas provokuojančiu teiginiu, kad Europos integracija perėjo į naują etapą, kuriame Sąjungos institucijos veikia viršydamos joms suteiktų įgaliojimų ribas, todėl Lenkijos Konstitucija nėra aukščiausioji Lenkijos Respublikos teisė ir ši valstybė narė nebegali veikti kaip suvereni ir demokratinė valstybė. Tokia pozicija yra tiesioginis išpuolis prieš pačią Sąjungos, kaip bendros

valstybių narių teisės sistemos, grindžiamos ESS 2 straipsnyje nurodytomis vertybėmis, kurioje visi Sąjungos institucijų veiksmai atliekami pagal ESS 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą kompetencijos suteikimo principą ir laikomi jį atitinkančiais, koncepciją.

153 Antra, 2021 m. spalio 7 d. sprendimo rezoliucinės dalies 1 punkte esantis teiginys taip pat galėtų būti suprantamas kaip susijęs su situacija, kuri dar nesusiklosčiusi ir dėl kurios *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) nustatė „išlygą“, priminęs, kad svarbu laikytis kompetencijos suteikimo principo siekiant palaikyti Europos integraciją pagal Sutartyse, kuriomis grindžiama Sąjunga, nustatytas ribas. Atrodo, kad to sprendimo motyvuojamosios dalies 11 skirsnyje pateiktos „baigiamosios pastabos“ iš dalies patvirtina tokį aiškinimą, nes *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) jame nurodo galimybę Sąjungos norminiams aktams ir Teisingumo Teismo jurisprudencijai taikyti konstitucingumo kontrolę esant būsimai hipotetinei situacijai, kai Teisingumo Teismo veikla galėtų būti laikoma kišimusi į išimtinę Lenkijos valstybės kompetenciją.

154 Komisija priduria, kad 2021 m. spalio 7 d. sprendimo dalys, susijusios su Sąjungos institucijomis, kurios tariamai veikia viršydamos joms suteiktus įgaliojimus, ir besąlygiškai aukštesniu Lenkijos Konstitucijos pobūdžiu, tik sustiprina jos didelį susirūpinimą dėl *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateikto Lenkijos Konstitucijos aiškinimo bendrų pasekmių, kiek tai susiję su Sąjungos teise. Kadangi tokie dviprasmiški teiginiai prisideda prie abejonių tiek dėl veiksmingo ESS 4 straipsnio 3 dalies taikymo, tiek dėl tame sprendime nagrinėtų Sąjungos teisės nuostatų viršenybės principo ir jų veiksmingumo, jie bet kuriuo atveju pasunkina Sąjungos teisės autonomijos, viršenybės, veiksmingumo ir vienodo taikymo principų, taip pat Teisingumo Teismo sprendimų privalomosios galios principo pažeidimą.

155 Antrojo priekaišto antroje dalyje Komisija pažymi, kad 2021 m. liepos 14 d. sprendime *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) nepaisė visų laikinųjų apsaugos priemonių, kurias Teisingumo Teismas nurodė taikyti pagal SESV 279 straipsnį, privalomosios galios, kiek tai susiję su Lenkijos teismų organizavimu, įgaliojimais ir jurisdikcijos įgyvendinimu, taip pat su procesu šiuose teismuose. To sprendimo motyvuojamojoje dalyje *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) konstatavo, kad 2020 m. balandžio 8 d. Nutartyje *Komisija / Lenkija* (C-791/19 R, EU:C:2020:277) Teisingumo Teismo nustatytos laikinosios apsaugos priemonės pažeidžia kompetencijos suteikimo principą ir Lenkijos konstitucinį savitumą ir yra nesuderinamos su Lenkijos Konstitucijos 2 straipsnyje įtvirtintu konstituciniu demokratinės teisinės valstybės principu.

156 Be to, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) aiškiai patvirtino Lenkijos Konstitucijos, kaip aukščiausiojo teisės šaltinio Lenkijoje, viršenybę prieš tą nutartį ir taip atsisakė pripažinti, kad minėta nutartis yra viršesnė už nacionalinės teisės nuostatas, šiuo klausimu pabrėžęs, kad ji buvo priimta *ultra vires* ir prieštarauja Lenkijos Konstitucijai. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) taip pat pripažino, kad bet kokia būsima laikinoji apsaugos priemonė, kurios bus imtasi pagal SESV 279 straipsnį dėl Lenkijos teismų sistemos, prieštarautų Konstitucijai, ir taip panaikino bet kokias privalomas tokių priemonių teisines pasekmes Lenkijoje bei pažeidė Sąjungos teisės viršenybės ir veiksmingumo principus, taip pat Teisingumo Teismo sprendimų privalomumo principą.

157 Iš 2021 m. liepos 14 d. sprendimo rezoliucinės dalies matyti, kad ESS 4 straipsnio 3 dalį, siejamą su SESV 279 straipsniu, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) laiko prieštaraujančia kelioms Lenkijos Konstitucijos nuostatoms, t. y. 2 straipsniui, kuriame įtvirtintas teisinės valstybės principas, 7 straipsniui, kuriame įtvirtintas teisėtumo principas, 8 straipsnio 1 daliai, kurioje

įtvirtintas Lenkijos Konstitucijos viršenybės principas, 90 straipsnio 1 daliai, kurioje reglamentuojamas valstybės kompetencijos perdavimas tarpvyriausybinei organizacijai, ir dar 4 straipsnio 1 daliai, kurioje įtvirtintas suvereniteto principas, nes Teisingumo Teismas *ultra vires* nustatė Lenkijos Respublikai laikinąsias apsaugos priemones, susijusias su Lenkijos teismų organizavimu ir jurisdikcija, taip pat procesu šiuose teismuose.

158 Komisija mano, kad toks Lenkijos Konstitucijos aiškinimas pažeidžia ESS 4 straipsnio 3 dalį ir SESV 279 straipsnį, taip pat Sąjungos teisės viršenybės ir veiksmingumo principus, todėl juo kvestionuojamas vienodas šių Sutarčių nuostatų taikymas ir Sąjungos teisės sistemos autonominis pobūdis. Be to, nepaisydamas to, kad pagal SESV 279 straipsnį Teisingumo Teismo nustatytos laikinosios apsaugos priemonės Lenkijos Respublikai yra teisiškai privalomos, kiek tai susiję su Lenkijos teismų organizavimu ir veikimu, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) kvestionuoja teisiškai privalomą Teisingumo Teismo sprendimų pobūdį.

159 Lenkijos Respublika mano, kad antrasis priekaištas yra pagrįstas.

160 Ši valstybė narė priduria, kad nors valstybės narės savo konstitucijose nacionalinės konstitucinės teisės ir Sąjungos teisės santykį reglamentuoja skirtingai, Sąjungos teisės veiksmingumas įvairiose valstybėse narėse negali skirtis. Sutarčių tikslų nebūtų įmanoma pasiekti neužtikrinus Sąjungos teisės, kuri pagal nusistovėjusį principą yra viršesnė už nacionalinę teisę, įskaitant konstitucinio lygmens teisę, vienodo taikymo. Be to, tik Teisingumo Teismas gali privalomai aiškinti Sąjungos teisę. Beje, nors *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimai yra galutiniai, jis gali nukrypti nuo savo anksčiau pareikštos pozicijos. Kad ir kaip būtų, nagrinėjamu atveju, atsižvelgiant į neteisėtą šio teismo sudėtį ir kelias kitas šioje byloje nurodytas faktines aplinkybes, jo sprendimai gali būti ginčijami.

Teisingumo Teismo vertinimas

161 Abiejose antrojo priekaišto dalyse, kurias reikia nagrinėti kartu, Komisija iš esmės teigia, kad ginčijamais sprendimais pažeidžiami Sąjungos teisės autonomijos, viršenybės, veiksmingumo ir vienodo taikymo principai, taip pat Teisingumo Teismo jurisprudencijos privalomosios galios principas.

162 Šiuo klausimu Komisija iš esmės teigia, jog *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), remdamasis savo paties pateiktu Sąjungos teisės aiškinimu, nusprendė, pirma, kad Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, siejamos su ESS 2 straipsniu, ir laikinosios apsaugos priemonės, kurias jis nustatė pagal SESV 279 straipsnį, yra *ultra vires* ir, antra, kad dėl to šia jurisprudencija ir šiomis priemonėmis pažeidžiamas Lenkijos konstitucinis savitumas ir įvairios Lenkijos Konstitucijos nuostatos, be kita ko, įtvirtinančios jos viršenybę. Nusprendęs, kad minėta jurisprudencija ir laikinosios apsaugos priemonės neturi teisinės galios Lenkijos teisės sistemoje, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) atėmė iš nacionalinių institucijų galimybę veiksmingai taikyti ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir laikytis minėtų laikinųjų apsaugos priemonių.

– Dėl nurodyto Sąjungos teisės autonomijos, viršenybės, veiksmingumo ir vienodo taikymo principų pažeidimo

163 Dėl Sąjungos teisės autonomijos, viršenybės, veiksmingumo ir vienodo taikymo principų pažeidimo gali būti pareikštas ieškinys dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal SESV 258 straipsnį (dėl viršenybės principo žr. 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 271 ir 287 punktus). Šie principai yra glaudžiai susiję, todėl juos reikia nagrinėti kartu.

164 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją, susijusią su EEB sutartimi, ta sutartis, nors buvo sudaryta kaip tarptautinis susitarimas, yra konstitucinė teisinės bendrijos chartija (šiuo klausimu žr. 1991 m. gruodžio 14 d. Nuomonės 1/91 *(EEE susitarimas – I)*, EU:C:1991:490, 21 punktą).

165 Be to, vėlgi pagal suformuotą jurisprudenciją Bendrijos sutartimis, kitaip nei įprastomis tarptautinėmis sutartimis, įtvirtinta nauja teisinė sistema; įsigaliojus Sutartims, ji buvo integruota į valstybių narių teisinę sistemą ir yra privaloma jų teismams. Sukurdamos šią naują teisinę sistemą, kuri turi savo institucijas ir kurios subjektai yra ne tik valstybės narės, bet ir jų piliečiai, valstybės narės apribojo savo suverenias teises Sutartyse apibrėžtose srityse (šiuo klausimu žr. 1963 m. vasario 5 d. Sprendimo *van Gend & Loos*, 26/62, EU:C:1963:1, p. 23, taip pat 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 47 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

166 Ši teisinė sistema, sukurta ir išplėtota vėlesnėmis Sutartimis, pastarąjį kartą – Lisabonos sutartimi, turi savitą konstitucinį pagrindą ir pamatinius principus, ypač išvystytą institucinę sistemą ir išsamią teisės normų visumą, kuri užtikrina jos veikimą ir turi autonomiją valstybių narių ir tarptautinės teisės atžvilgiu (šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonės 2/13 *(Sąjungos prisijungimas prie EŽTK)*, EU:C:2014:2454, 158 ir 170 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2022 m. vasario 16 d. Sprendimo *Lenkija / Parlamentas ir Taryba*, C-157/21, EU:C:2022:98, 143 punktą).

167 Be to, paminėtini tokie esminiai Sąjungos teisės sistemos ypatumai, iš kurių kyla ši autonomija, kaip šios teisės viršenybė prieš valstybių narių teisę ir tai, kad įvairios Sąjungos nuostatos tiesiogiai veikia nacionalinių subjektų ir pačių valstybių narių atžvilgiu. Dėl šių esminių Sąjungos teisės ypatumų susiformavo struktūrinis principų, normų ir teisinių santykių, siejančių pačią Sąjungą su jos valstybėmis narėmis ir tarpusavyje pačias valstybes nares, tinklas (šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonės 2/13 *(Sąjungos prisijungimas prie EŽTK*), EU:C:2014:2454, 166 ir 167 punktus, taip pat 2019 m. balandžio 30 d. Nuomonės 1/17 *(ES ir Kanados IEP susitarimas)*, EU:C:2019:341, 109 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

168 Dėl Sąjungos teisės viršenybės principo reikia priminti, kad 1964 m. liepos 15 d. Sprendime *Costa* (6/64, EU:C:1964:66, p. 1158–1160) Teisingumo Teismas įtvirtino šį principą, pagal kurį Bendrijos teisė laikoma viršesne už valstybių narių teisę. Šiuo klausimu jis konstatavo, kad savarankiškos teisinės sistemos, kurią valstybės narės pripažino abipusiškumo pagrindu, sukūrimas EEB sutartimi reiškia, kad valstybės narės prieš šią teisinę sistemą negali remtis vėlesne vienašale priemone, taip pat negali priešpriešinti iš EEB sutarties kilusios teisės ir bet kokių nacionalinės teisės nuostatų, antraip ši teisė prarastų Bendrijos pobūdį ir būtų paneigtas pačios Bendrijos teisinis pagrindas. Be to, Bendrijos teisės privalomoji galia negali skirtis įvairiose valstybėse narėse, atsižvelgiant į vėliau priimtus vidaus teisės aktus, priešingu atveju kiltų pavojus EEB

sutarties tikslų įgyvendinimui arba atsirastų pagal šią Sutartį draudžiama diskriminacija dėl pilietybės (2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Euro Box Promotion ir kt.*, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ir C-840/19, EU:C:2021:1034, 246 punktas).

169 Šie esminiai Sąjungos teisinės tvarkos bruožai ir pagarbos jai svarba buvo patvirtinti be išlygų ratifikavus Sutartis, kuriomis iš dalies pakeista EEB sutartis, be kita ko, Lisabonos sutartį. Tvirtindama pastarąją Sutartį, valstybių narių vyriausybių atstovų konferencija Deklaracijoje Nr. 17 dėl viršenybės aiškiai nurodė, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją Sutartys ir teisės aktai, kuriuos Sąjunga priima remdamasi Sutartimis, turi viršenybę prieš valstybių narių teisę šioje jurisprudencijoje nustatytomis sąlygomis (šiuo klausimu žr. 2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Euro Box Promotion ir kt.*, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ir C-840/19, EU:C:2021:1034, 248 punktą, taip pat 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 76 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

170 Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, Teisingumo Teismas ne kartą patvirtino ankstesnę jurisprudenciją dėl Sąjungos teisės viršenybės principo, t. y. principo, pagal kurį reikalaujama, kad visos valstybių narių institucijos užtikrintų visišką įvairių Sąjungos teisės normų veiksmingumą, o valstybių narių teisė negali pakenkti pripažintam šių įvairių normų poveikiui tų valstybių teritorijoje (2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Euro Box Promotion ir kt.*, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ir C-840/19, EU:C:2021:1034, 250 punktas ir 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 50 punktas).

171 Taigi pagal Sąjungos teisės viršenybės principą tai, kad valstybė narė remiasi nacionalinės teisės nuostatomis, kurios gali būti net ir konstitucinio lygmens, negali pakenkti Sąjungos teisės vienodam taikymui ir veiksmingumui. Pagal suformuotą jurisprudenciją Sąjungos teisės viršenybės principas daro poveikį visoms valstybės narės institucijoms ir tam negali kliudyti net ir konstitucinio lygmens vidaus nuostatos (2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Euro Box Promotion ir kt.*, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ir C-840/19, EU:C:2021:1034, 251 punktas, taip pat 2024 m. sausio 16 d. Sprendimo *Österreichische Datenschutzbehörde*, C-33/22, EU:C:2024:46, 70 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

172 Reikia pridurti, jog ESS 4 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad Sąjunga gerbia valstybių narių lygybę prieš Sutartis. Sąjunga gali gerbti tokią lygybę tik tuo atveju, jeigu valstybės narės pagal Sąjungos teisės viršenybės principą negali remtis jokia vienašale priemone prieš Sąjungos teisės sistemą (2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Euro Box Promotion ir kt.*, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ir C-840/19, EU:C:2021:1034, 249 punktas).

173 Taip pat reikia pažymėti, kad vienodas Sąjungos teisės taikymas yra esminis Sąjungos teisinės sistemos reikalavimas. Toks reikalavimas neatsiejamas nuo paties teisinės bendrijos egzistavimo ir yra būtinas siekiant užtikrinti, kad būtų paisoma valstybių narių lygybės prieš Sutartis.

174 Šiomis aplinkybėmis reikia priminti, jog tam, kad galėtų įstoti į Sąjungą, Lenkijos Respublika turėjo atitikti 1993 m. birželio 21 ir 22 d. Kopenhagoje Europos Vadovų Tarybos nustatytus kriterijus, kurie taikomi narystės siekiančiai valstybei kandidatei. Pagal šiuos kriterijus, be kita ko, reikalaujama, kad valstybė kandidatė turėtų „stabilias institucijas, garantuojančias demokratiją, teisinę valstybę, žmogaus teises ir pagarbą mažumoms bei jų apsaugą“ (2022 m. kovo 29 d. Sprendimo *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 104 punktas ir 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 65 punktas).

175 Be to, iš ESS 2 straipsnio aišku, kad Sąjunga grindžiama tokiomis vertybėmis, kaip teisinė valstybė, kurios yra bendros valstybėms narėms visuomenėje, kur, be kita ko, vyrauja teisingumas (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 30 punktą ir 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 160 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

176 Taigi Sąjungos teisė remiasi pamatine prielaida, pagal kurią kiekviena valstybė narė dalijasi su kitomis valstybėmis narėmis daugeliu bendrų vertybių, kuriomis pagrįsta Sąjunga, kaip patikslinta ESS 2 straipsnyje, ir pripažįsta, kad kitos valstybės narės su ja dalijasi šiomis vertybėmis. Ši prielaida siejama su specifinėmis ir esminėmis savo pobūdžiu Sąjungos teisės savybėmis, kylančiomis iš minėtos teisės autonomijos valstybių narių teisės ir tarptautinės teisės atžvilgiu. Ši prielaida suponuoja ir pateisina valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą pripažįstant šias vertybes, taigi ir laikantis Sąjungos, kuri jas įgyvendina, teisės (šiuo klausimu žr. 2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 34 punktą ir 2022 m. sausio 16 d. Sprendimo *Vengrija / Parlamentas ir Taryba*, C-156/21, EU:C:2022:97, 125 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

177 Todėl ESS 2 straipsnyje nėra tiesiog įtvirtintos politinio pobūdžio gairės ar ketinimai; jame įtvirtintos vertybės, kurios priskiriamos pačios Sąjungos, kaip bendros teisės sistemos, savitumui ir yra konkrečiai išreikštos principais, kuriuose įtvirtinti valstybėms narėms teisiškai privalomi įpareigojimai. Šių vertybių laikymasis negali būti susiaurintas iki pareigos, kurią valstybė kandidatė turi įvykdyti tam, kad įstotų į Sąjungą, ir kurios ji galėtų nesilaikyti po įstojimo (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 16 d. Sprendimo *Vengrija / Parlamentas ir Taryba*, C-156/21, EU:C:2022:97, 126, 127 ir 232 punktus, taip pat 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 67 ir 68 punktus).

178 ESS 49 straipsnyje, kuriame numatyta, kad kiekviena Europos valstybė gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare, nurodyta, kad Sąjunga jungia valstybes, laisvai ir savanoriškai pripažįstančias ESS 2 straipsnyje nurodytas bendras vertybes, gerbiančias šias vertybes ir įsipareigojusias jas puoselėti (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 42 punktą ir 2021 m. balandžio 20 d. Sprendimo *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 61 punktą).

179 Darytina išvada, kad tai, jog valstybė narė laikosi ESS 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių, yra naudojimosi visomis iš Sutarčių taikymo šiai valstybei narei kylančiomis teisėmis sąlyga. Todėl valstybė narė negali pakeisti savo teisės aktų ar jurisprudencijos taip, kad sumažintų teisinės valstybės vertybės, kuri sukonkretinta, be kita ko, ESS 19 straipsnyje, apsaugą. Taigi valstybės narės privalo užtikrinti, kad būtų išvengta bet kokio jų teisės aktų ir jurisprudencijos teisingumo sistemos organizavimo srityje regreso šios vertybės atžvilgiu, ir nepriimti teisės normų, kuriomis būtų pažeistas teismų nepriklausomumas (šiuo klausimu žr. 2021 m. balandžio 20 d. Sprendimo *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 63 ir 64 punktus, taip pat 2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Euro Box Promotion ir kt.*, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ir C-840/19, EU:C:2021:1034, 162 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

180 Nors, kaip matyti iš ESS 4 straipsnio 2 dalies, Sąjunga gerbia valstybių narių nacionalinį savitumą, neatsiejamą nuo pagrindinių politinių ir konstitucinių jų struktūrų, dėl ko šios valstybės turi tam tikrą diskreciją užtikrinti teisinės valstybės principų įgyvendinimą, tai nereiškia, kad ši pareiga pasiekti rezultatą įvairiose valstybėse narėse gali skirtis. Nors valstybių narių nacionalinis

savitumas, neatsiejamas nuo pagrindinių politinių ir konstitucinių jų struktūrų, kurias Sąjunga gerbia, skiriasi, valstybės narės pritaria sąvokai „teisinė valstybė“, kuri yra jų pačių konstitucinėms tradicijoms bendra vertybė ir kurios jos įsipareigojo visada laikytis (2022 m. vasario 16 d. Sprendimo *Vengrija / Parlamentas ir Taryba*, C-156/21, EU:C:2022:97, 233 ir 234 punktai, taip pat 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 73 punktas).

181 Iš to matyti, kad pasirinkdamos atitinkamą konstitucinį modelį valstybės narės turi laikytis, be kita ko, teismų nepriklausomumo reikalavimo, kylančio iš ESS 2 straipsnio ir 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos (šiuo klausimu žr. 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 74 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

182 Be to, siekdamos, be kita ko, užtikrinti Sąjungos teisės veiksmingumą, t. y. principą, kuris taip pat nurodytas pateikiant antrąjį priekaištą, jos privalo laikytis Sąjungos teisės viršenybės principo ir nesiimti priemonių, kuriomis pažeidžiama Sąjungos teisės sistemos autonomija.

183 Galiausiai reikia pažymėti, jog Stojimo akto 2 straipsnyje nurodyta, kad pirminių Sutarčių ir iki įstojimo institucijų bei Europos Centrinio Banko priimtų aktų nuostatos naujosioms valstybėms narėms yra privalomos ir taikomos šiose Sutartyse ir Stojimo akte nustatytomis sąlygomis. Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad iš Stojimo akto minėto 2 straipsnio ir 10 straipsnio matyti, jog jis grindžiamas principu, kad naujosioms valstybėms narėms nedelsiant taikomos visos Sąjungos teisės nuostatos, o išimtys galimos tik tais atvejais, kai jos aiškiai numatytos pereinamojo laikotarpio nuostatose (2019 m. kovo 21 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija*, C-127/17, EU:C:2019:236, 103 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

184 Taigi nuo įstojimo į Sąjungą 2004 m. gegužės 1 d. Lenkijos Respublika be jokių išlygų yra saistoma pirminės teisės nuostatų ir iki įstojimo Sąjungos institucijų priimtų aktų, kaip juos yra išaiškinęs Teisingumo Teismas, nes šiuo klausimu nėra aiškios nukrypti leidžiančios nuostatos.

185 Vadinasi, ratifikuodama Stojimo aktą ši valstybė narė pritarė pačiai Sąjungos, kaip valstybėms narėms bendros teisinės sistemos, turinčios visus šio sprendimo 163–181 punktuose nurodytus požymius ir ypatumus, koncepcijai ir prisijungė prie šios teisinės sistemos.

186 Šiomis aplinkybėmis Lenkijos Respublika visų pirma pagal ESS 4 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą savo teritorijoje turi užtikrinti Sąjungos teisės taikymą ir jos laikymąsi, o, siekdama užtikrinti iš Sutarties ar Sąjungos institucijų aktų kylančių pareigų vykdymą, pagal ESS 4 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą imtis bet kokių reikiamų bendrų ar specialių priemonių. Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją valstybė narė negali remtis savo pačios nacionalinės teisės nuostatomis, net ir konstitucinėmis, kad pateisintų šių pareigų nevykdymą (šiuo klausimu žr. 2014 m. balandžio 8 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija*, C-288/12, EU:C:2014:237, 35 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

187 Nagrinėjamu atveju, kiek tai susiję su 2021 m. spalio 7 d. sprendimu, iš jo rezoliucinės dalies 2 ir 3 punktų matyti, kad jame *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateiktas Lenkijos Konstitucijos išaiškinimas užkerta kelią tam, kad iš ESS 2 straipsnio ir 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, kaip juos yra išaiškinęs Teisingumo Teismas, kylantys reikalavimai galėtų sukelti teisinių pasekmių Lenkijos teisės sistemoje. Be to, kaip matyti iš to

sprendimo motyvuojamosios dalies 10 skirsnio, šis nacionalinis teismas, remdamasis tuo, kad jo sprendimai yra privalomi *erga omnes* ir galutiniai, nurodė visoms Lenkijos valdžios institucijoms, visų pirma teismams, netaikyti šių normų, kaip jas yra išaiškinęs Teisingumo Teismas.

188 Galiausiai tame sprendime, kaip matyti, be kita ko, iš jo rezoliucinės dalies 1 punkto ir motyvuojamosios dalies 6.2 ir 6.4 punktų, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateikė Lenkijos Konstitucijos išaiškinimą, kuriuo atmesta, be kita ko, šio Teisingumo Teismo sprendimo 167–171 punktuose paaiškinta Sąjungos teisės viršenybė prieš Lenkijos konstitucines normas.

189 Dėl 2021 m. liepos 14 d. sprendimo pažymėtina, jog *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) iš esmės nusprendė, kad, kaip konstatuota šio Teisingumo Teismo sprendimo 140 punkte, bet kokia pagal SESV 279 straipsnį Teisingumo Teismo nustatyta laikinoji apsaugos priemonė, kuria siekiama apsaugoti ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje numatytą teisę į veiksmingą teisminę gynybą nepriklausomame Lenkijos teisme, Lenkijos teisės sistemoje neturi privalomosios galios. Konkrečiai kalbant, iš minėto sprendimo motyvuojamosios dalies 6.8–6.10 punktų matyti, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) savo poziciją grindė Lenkijos Konstitucijos, kaip aukščiausiosios nacionalinės teisės sistemos normos, viršenybe.

190 Šiuo klausimu taip pat reikia pažymėti, kad, kaip galima spręsti iš ginčijamų sprendimų motyvuojamosios ir rezoliucinės dalių, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) laikosi pozicijos, kad, pirma, ESS 2 straipsnis ir 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa ir, antra, ESS 4 straipsnio 3 dalis ir SESV 279 straipsnis, kaip juos yra išaiškinęs Teisingumo Teismas, prieštarauja įvairiems Lenkijos Konstitucijoje įtvirtintiems principams ir kenkia Lenkijos konstituciniam savitumui.

191 Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, be kita ko, šio sprendimo 177–180 ir 186 punktuose, negalima pagrįstai teigti, kad vertybių ir principų, kaip antai teisinės valstybės, veiksmingos teisminės gynybos ir teismų nepriklausomumo principų, įtvirtintų ESS 2 straipsnyje ir 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, paisymas, nuo kurio priklauso tiek valstybės narės stojimas į Sąjungą, tiek jos dalyvavimas Sąjungos veikloje, apima reikalavimus, galinčius pakenkti šios valstybės nacionaliniam savitumui, kaip tai suprantama pagal ESS 4 straipsnio 2 dalį. Vadinasi, remiantis pastarąja nuostata, kuri turi būti aiškinama atsižvelgiant į lygiavertės galios nuostatas, be kita ko, įtvirtintas ESS 2 straipsnyje ir 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, valstybės narės negali būti atleistos nuo iš šių nuostatų kylančių reikalavimų laikymosi (šiuo klausimu žr. 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 72 punktą).

192 Tokia išvada taip pat taikoma ESS 4 straipsnio 3 daliai ir SESV 279 straipsniui, kuriais siekiama užtikrinti visišką Sąjungos teisės laikymąsi ir veiksmingumą.

193 Taigi negalima sutikti su tuo, kad Lenkijos Respublika išvengtų įsipareigojimų, kylančių iš ESS 2 straipsnio, 4 straipsnio 3 dalies, 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos ir SESV 279 straipsnio, teigdama, kad iš šių nuostatų kylantys reikalavimai gali paveikti Lenkijos konstitucinį savitumą, kai jose įtvirtintos vertybės ir principai susiję su pačiu Sąjungos, kaip bendros teisinės sistemos, prie kurios ši valstybė narė savanoriškai prisijungė, savitumu.

194 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad ginčijamuose sprendimuose *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateiktas Lenkijos Konstitucijos išaiškinimas akivaizdžiai pažeidžia ESS 2 straipsnio, 4 straipsnio 3 dalies, 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos ir SESV 279 straipsnio, t. y. nuostatų, kurios nurodytos šiuose sprendimuose, viršenybę.

195 Be to, vienašališkai užkirtus kelią Lenkijos valdžios institucijoms taikyti šias Sąjungos teisės normas, ginčijamais sprendimais taip pat akivaizdžiai pažeidžiami Sąjungos teisės autonomijos, veiksmingumo ir vienodo taikymo principai.

196 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad, atsižvelgiant į ginčijamuose sprendimuose *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateiktą Lenkijos Konstitucijos išaiškinimą, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Sąjungos teisės autonomijos, viršenybės, veiksmingumo ir vienodo taikymo principus.

– *Dėl nurodyto Teisingumo Teismo jurisprudencijos privalomosios galios principo pažeidimo*

197 Iš ginčijamų sprendimų matyti, jog *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) nusprendė, pirma, kad Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusi su ESS 2 straipsniu ir 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, ir, antra, Teisingumo Teismo pagal SESV 279 straipsnį nustatytos laikinosios apsaugos priemonės, kuriomis siekiama apsaugoti teisę į veiksmingą teisminę gynybą nepriklausomame teisme Lenkijoje, pažeidžia Lenkijos konstitucinį savitumą, nes ši jurisprudencija ir šios laikinosios priemonės yra *ultra vires* aktai.

198 Iš tų sprendimų taip pat matyti, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) nurodė, jog pasilieka teisę ateityje atlikti Teisingumo Teismo sprendimų *ultra vires* kontrolę, kad būtų apsaugotas šis savitumas.

199 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad šio sprendimo 185 ir 186 punktuose padarytos išvados be jokių išlygų galioja Sąjungos teismų sistemą reglamentuojančioms taisyklėms, taigi ir iš Sutarčių kylančiam Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų jurisdikcijos pasidalijimui.

200 Pagal suformuotą jurisprudenciją, siekiant užtikrinti Sąjungos teisės sistemos ypatumų ir autonomijos išlaikymą, Sutartyse nustatyta teismų sistema, skirta nuosekliam ir vienodam Sąjungos teisės aiškinimui užtikrinti (2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 35 punktas ir 2018 m. spalio 24 d. Sprendimo *XC ir kt.*, C-234/17, EU:C:2018:853, 39 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

201 Šiomis aplinkybėmis, kaip matyti iš ESS 19 straipsnio 1 dalies, nacionaliniams teismams ir Teisingumo Teismui tenka pareiga užtikrinti visapusišką Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse, taip pat teisės subjektams pagal šią teisę suteikiamą teisminę gynybą (šiuo klausimu žr. 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 50 punktą ir 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 128 punktą).

202 Šiuo klausimu pagal SESV 267 straipsnio pirmą pastraipą Teisingumo Teismui suteikiama jurisdikcija priimti prejudicinį sprendimą tiek dėl Sutarčių ir Sąjungos institucijų aktų išaiškinimo, tiek dėl šių aktų galiojimo.

203 Taigi tik Teisingumo Teismas gali pripažinti Sąjungos aktą negaliojančiu ir pateikti galutinį ir privalomą Sąjungos teisės išaiškinimą (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 52 ir 71 punktus bei juose nurodytą jurisprudenciją).

204 Dėl nacionalinių teismų vaidmens SESV 267 straipsnio antroje pastraipoje nustatyta, kad jie gali pateikti prejudicinius klausimus Teisingumo Teismui, o trečioje pastraipoje – kad jie privalo tai daryti, jeigu jų sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti toliau skundžiami teismo tvarka.

205 Kaip ne kartą nurodė Teisingumo Teismas, ši nacionalinių teismų, kurių sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti skundžiami teismo tvarka, pareiga kreiptis į Teisingumo Teismą su prejudiciniu klausimu taikoma bendradarbiaujant nacionaliniams teismams, kurie įpareigoti taikyti Sąjungos teisę, ir Teisingumo Teismui, kad visose valstybėse narėse būtų užtikrintas vienodas Sąjungos teisės taikymas ir aiškinimas. Šia pareiga visų pirma siekiama neleisti kurioje nors valstybėje narėje susiformuoti Sąjungos teisės normų neatitinkančiai nacionalinei jurisprudencijai (2024 m. spalio 15 d. Sprendimo *KUBERA*, C-144/23, EU:C:2024:881, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

206 Be to, nacionalinių teismų, kurių sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti toliau skundžiami teismo tvarka, pareiga pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą kyla iš Teisingumo Teismo turimos išimtinės jurisdikcijos priimti sprendimą dėl Sąjungos aktų galiojimo ir pateikti galutinį ir privalomą Sąjungos teisės išaiškinimą.

207 Beje, šią išimtinę Teisingumo Teismo jurisdikciją patvirtina SESV 344 straipsnis, pagal kurį valstybės narės įsipareigoja ginčų dėl Sutarčių aiškinimo ar taikymo nespręsti kitais būdais, nei nustatyta Sutartyse (šiuo klausimu žr. 1991 m. gruodžio 14 d. Nuomonės 1/91 *(EEE susitarimas – I)*, EU:C:1991:490, 35 punktą).

208 Taigi nacionaliniams teismams ir Teisingumo Teismui pavestos užduotys ir įgaliojimai turi esminę reikšmę saugant patį Sutartimis įtvirtintos teisės pobūdį (šiuo klausimu žr. 2011 m. kovo 8 d. Nuomonės 1/09 *(Susitarimas, kuriuo sukuriama bendroji patentų ginčų nagrinėjimo sistema)*, EU:C:2011:123, 85 punktą ir 2020 m. birželio 25 d. Sprendimo *SATCEN / KF*, C-14/19 P, EU:C:2020:492, 61 punktą).

209 Jais siekiama užtikrinti, kad Sąjungos teisė visomis aplinkybėmis turėtų tokį patį poveikį visose valstybėse narėse, o kartu – pačią Sąjungos teisinės sistemos vienovę, nuoseklumą, visišką veiksmingumą ir autonomiją ir galiausiai savitą Sutartimis įtvirtintos teisės pobūdį (šiuo klausimu žr. 1987 m. spalio 22 d. Sprendimo *Foto-Frost*, 314/85, EU:C:1987:452, 15 punktą; 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 73 punktą ir 2024 m. balandžio 9 d. Sprendimo *Profi Credit Polska (Įsiteisėjusiu sprendimu užbaigto proceso atnaujinimas)*, C-582/21, EU:C:2024:282, 51 punktą).

210 Kiek tai susiję su klausimu, ar nacionaliniai teismai turi teisę priimti sprendimą dėl Sąjungai suteiktos kompetencijos apimties ir šios kompetencijos ribų laikymosi, reikia pažymėti, jog ESS 5 straipsnio 2 dalyje išties nustatyta, pirma, kad „[p]agal suteikimo principą Sąjunga veikia tik neperžengdama ribų kompetencijos, kurią, siekiant Sutartyse nustatytų tikslų, jai šiose Sutartyse suteikė valstybės narės“, ir, antra, kad „[v]isa Sutartimis Sąjungai nepriskirta kompetencija priklauso valstybėms narėms“. Šis principas taip pat įtvirtintas ESS 4 straipsnio 1 dalyje.

211 Be to, pagal ESS 13 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį kiekviena institucija veikia neviršydama Sutartyse jai suteiktų įgaliojimų ir laikydamasi jose nustatytų procedūrų, sąlygų bei tikslų.

212 Vis dėlto, priešingai, nei ginčijamuose sprendimuose konstatavo *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), pirmesniuose dviejuose šio Teisingumo Teismo sprendimo punktuose primintos taisyklės ir principai neleidžia nacionaliniams teismams vienašališkai ir galutinai nuspręsti dėl Sąjungai suteiktos kompetencijos apimties ir dėl šios kompetencijos ribų laikymosi.

213 Nors nustatant Sąjungos kompetencijos apimtį, kaip ir atliekant šios kompetencijos ribų laikymosi kontrolę, neišvengiamai aiškinamos Sutarčių nuostatos, tik Teisingumo Teismas turi jurisdikciją pateikti galutinį ir privalomą tokių nuostatų, kaip ir visų kitų Sąjungos teisės nuostatų, išaiškinimą.

214 Tokiomis aplinkybėmis kompetencijos, leidžiančios nacionaliniams teismams priimti galutinį sprendimą dėl Sąjungai suteiktos kompetencijos apimties ir šios kompetencijos ribų laikymosi, pripažinimas būtų nesuderinamas su Sąjungos teisės pobūdžiu keliais aspektais.

215 Šiuo klausimu, pirma, iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad Sutartys pagal jose nustatytą išsamią teisių gynimo priemonių sistemą nesuteikia nacionaliniams teismams teisės pripažinti Sąjungos institucijų aktų negaliojančiais ar pateikti galutinio Sąjungos teisės išaiškinimo (šiuo klausimu žr. 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Air Transport Association of America ir kt.*, C-366/10, EU:C:2011:864, 47 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 52 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

216 Antra, Sąjungos teisės sistemos autonomija ir veiksmingumas draudžia bet kokią išorinę Teisingumo Teismo sprendimų kontrolę, jam įgyvendinant savo išimtinę jurisdikciją galutinai ir privalomai aiškinti Sąjungos teisę ir tikrinti Sąjungos aktų teisėtumą.

217 Trečia, Sąjungai suteikta kompetencija ir Sąjungos teisės privalomoji galia įvairiose valstybėse narėse negali skirtis. Skirtumai tarp valstybių narių teismų šiuo klausimu gali pakenkti pačiai Sąjungos teisinės sistemos vienovei, kelti pavojų Sutarčių tikslų įgyvendinimui ir pažeisti pagrindinį teisinio saugumo bei valstybių narių ir jų piliečių lygybės prieš Sąjungos teisę reikalavimą (šiuo klausimu žr. 2017 m. kovo 28 d. Sprendimo *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, 80 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 48 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

218 Taigi, priešingai, nei ginčijamuose sprendimuose iš esmės konstatavo *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), jurisdikcija spręsti dėl Sąjungai konkrečioje srityje suteiktos kompetencijos apimties ir tikrinti, ar laikomasi šios kompetencijos ribų, priklauso tik Sąjungos teismams, o ne nacionaliniams teismams.

219 Be to, nacionalinių teismų galimybė priimti sprendimą dėl Sąjungai suteiktos kompetencijos apimties taip pat negalėtų būti suderinama su būtinu Sutartyse nustatytos teisminės gynybos sistemos nuoseklumu.

220 Žinoma, kompetentingiems nacionaliniams teismams priklauso aiškinti savo valstybės narės konstituciją ir nustatyti galimas konstitucijoje numatytas šios valstybės narės stojimo į Sąjungą, įsteigtą ESS ir SESV, ribas.

221 Vis dėlto nuo įstojimo į Sąjungą dienos valstybė narė, kaip matyti iš šio sprendimo 184 punkto, be jokių kitų išlygų, išskyrus tas, kurios gali būti numatytos Stojimo akte, yra saistoma visų pirminės teisės nuostatų ir iki įstojimo Sąjungos institucijų priimtų aktų, kaip juos yra išaiškinęs Teisingumo Teismas.

222 Jei nacionalinis teismas, neperžengdamas savo jurisdikcijos ribų, kelia klausimą dėl Sąjungos kompetencijos konkrečioje srityje apimties arba jeigu jam kyla abejonių dėl Sąjungos teisės akto galiojimo dėl to, kad jis nepatenka į Sąjungos kompetencijos sritį, arba dėl to, kad juo pažeidžiamas ESS 4 straipsnio 2 dalyje Sąjungai nustatytas reikalavimas gerbti valstybių narių nacionalinį savitumą, neatsiejamą nuo pagrindinių politinių ir konstitucinių jų struktūrų, tik Teisingumo Teismas, vykstant prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrai pagal SESV 267 straipsnį, turi pateikti galutinį ir privalomą nagrinėjamų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimą ir prireikus pripažinti šį aktą negaliojančiu.

223 Taigi, atsižvelgiant į išimtinę Teisingumo Teismo jurisdikciją, valstybės narės teismas, remdamasis savo paties pateiktu Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimu, negali pagrįstai nuspręsti, kad Teisingumo Teismas priėmė sprendimą viršydamas Sąjungai suteiktos kompetencijos ribas, todėl atsisakyti laikytis tokio Teisingumo Teismo sprendimo (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 72 punktą), arba uždrausti savo valstybės narės viešosios valdžios institucijoms laikytis Teisingumo Teismo jurisprudencijos arba taikyti Sąjungos teisės nuostatas, kaip jas yra išaiškinęs Teisingumo Teismas.

224 Pirmesniuose dviejuose šio sprendimo punktuose padarytos išvados taikomos ir tuo atveju, kai valstybės narės konstitucinio ar aukščiausiojo teismo sprendimu, kaip yra ginčijamų sprendimų atveju, atsisakoma laikytis Teisingumo Teismo sprendimų, remiantis, be kita ko, argumentu, kad Teisingumo Teismas viršijo savo jurisdikciją arba kad tokiais sprendimais buvo pažeistas atitinkamos valstybės narės konstitucinis savitumas atsižvelgiant į ESS 4 straipsnio 2 dalį.

225 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pagal ESS 13 straipsnio 2 dalį išties turi veikti neviršydamas Sutartyse jam suteiktų įgaliojimų ir laikydamasis jose nustatytų procedūrų, sąlygų bei tikslų.

226 Be to, pagal ESS 4 straipsnio 2 dalį Teisingumo Teismo gali būti prašoma patikrinti, ar Sąjungos teisėje nustatyta pareiga nepažeidžia valstybės narės nacionalinio savitumo (2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 69 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

227 Vis dėlto, nors būtent valstybės narės turi apibrėžti savo atitinkamą nacionalinį savitumą, ESS 4 straipsnio 2 dalis negali būti aiškinama taip, kad joms suteikiami įgaliojimai vienašališkai nukrypti nuo Sąjungos teisės nuostatų remiantis šiuo nacionaliniu savitumu.

228 Konkrečiai kalbant, Sąjungos teisės autonomija valstybių narių teisės atžvilgiu reiškia, kad aiškinant ESS 4 straipsnio 2 dalį reikia atsižvelgti į Sąjungos struktūrą ir tikslus, o tai galima užtikrinti, tik jeigu toks aiškinimas bus pateiktas laikantis Sąjungos teisminės gynybos sistemos, visų pirma šio sprendimo 213 punkte primintos Teisingumo Teismo išimtinės jurisdikcijos.

229 Šios nuostatos tikslas ir poveikis nėra toks, kad valstybės narės konstitucinis ar aukščiausiasis teismas, nepaisydamas, be kita ko, iš ESS 4 straipsnio 2 ir 3 dalių ir 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos kylančių jam privalomų reikalavimų, galėtų netaikyti Sąjungos teisės normos tuo

pagrindu, kad šia norma pažeidžiamas tos valstybės narės nacionalinis savitumas, kaip jį apibrėžia šis konstitucinis ar aukščiausiasis teismas (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 70 punktą).

230 Jeigu valstybės narės konstitucinis ar aukščiausiasis teismas mano, kad Sąjungos antrinės teisės nuostata, kaip ją yra išaiškinęs Teisingumo Teismas, pažeidžia pareigą gerbti tos valstybės narės nacionalinį savitumą, tas konstitucinis ar aukščiausiasis teismas pagal SESV 267 straipsnį privalo sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, kad būtų įvertintas tos nuostatos galiojimas atsižvelgiant į ESS 4 straipsnio 2 dalį, nes tik Teisingumo Teismas turi jurisdikciją konstatuoti Sąjungos akto negaliojimą (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 71 punktą).

231 Kalbant apie pirminę teisę, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas, aiškindamas valstybių narių pareigas, kylančias iš kitų pirminės teisės nuostatų, atsižvelgia į reikalavimus, kylančius iš ESS 4 straipsnio 2 dalies (šiuo klausimu žr. 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Sayn-Wittgenstein*, C-208/09, EU:C:2010:806, 92 punktą ir 2022 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Cilevičs ir kt.*, C-391/20, EU:C:2022:638, 68 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

232 Vis dėlto, kai valstybės narės teismas mano, kad Teisingumo Teismo sprendime pateiktu pirminės teisės nuostatos išaiškinimu pažeidžiami iš ESS 4 straipsnio 2 dalies kylantys reikalavimai, jis, remdamasis savo paties pateiktu Sąjungos teisės aiškinimu, negali pagrįstai nuspręsti, kad Teisingumo Teismas priėmė sprendimą viršydamas savo paties jurisdikciją, ir todėl atsisakyti vykdyti šį sprendimą (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 72 punktą). Tokiu atveju jis prireikus turi pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kad šis galėtų įvertinti būtinybės atsižvelgti į atitinkamos valstybės narės nacionalinį savitumą, neatsiejamą nuo pagrindinių politinių ir konstitucinių jos struktūrų, galimą poveikį tokiam išaiškinimui.

233 Apskritai, kai nacionaliniame teisme keliamas klausimas dėl Sąjungos kompetencijos apimties arba antrinės teisės akto teisėtumo, šis teismas privalo paisyti Teisingumo Teismo išimtinės jurisdikcijos, kuri yra pagrindinis Sąjungos teismų sistemos bruožas, jeigu toks klausimas susijęs su Sąjungos teisės išaiškinimu ir nepaisant to, kokiu negaliojimo pagrindu remiamasi.

234 Nagrinėjamu atveju iš to, kas išdėstyta, matyti, kad nėra pagrindo pritarti ginčijamuose sprendimuose pateiktiems *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) argumentams, nurodytiems šio sprendimo 197 ir 198 punktuose, susijusiems su būtina Lenkijos konstitucinio savitumo apsauga.

235 Šiomis aplinkybėmis darytina išvada, kad, atsižvelgiant į ginčijamuose sprendimuose *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateiktą Lenkijos Konstitucijos išaiškinimą, Lenkijos Respublika pažeidė Teisingumo Teismo jurisprudencijos privalomosios galios principą.

236 Vadinasi, visas antrasis Komisijos priekaištas turi būti pripažintas pagrįstu.

Dėl trečiojo priekaišto

Šalių argumentai

237 Pateikdama trečiąjį priekaištą, kurį sudaro dvi dalys, Komisija teigia, kad Lenkijos Respublika neįvykdė jai pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą tenkančios pareigos užtikrinti, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) atitiktų pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo garantiją, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamą su Chartijos 47 straipsniu.

238 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, suformuotos 2021 m. spalio 6 d. Sprendime *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)* (C-487/19, EU:C:2021:798), matyti, kad paskyrimo į teisėjo pareigas procedūros pažeidimai gali lemti ne tik pagal įstatymą įsteigto teismo reikalavimo, bet ir teismo nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimo pažeidimą. Remiantis tuo sprendimu, taip yra tuo atveju, kai teisėjas paskiriamas akivaizdžiai pažeidžiant pagrindines *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų skyrimo tvarkos taisykles, kurios yra sudedamoji Lenkijos teismų sistemos steigimo ir veikimo dalis, ir dėl to kyla realus pavojus, kad bus pakenkta visam skyrimo procedūros rezultatui. Taigi teisės subjektams gali kilti pagrįstų abejonių dėl to, ar tam teisėjui nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl jo neutralumo, kai susikerta interesai; be to, teisės subjektams gali atrodyti, kad tas teisėjas nėra nepriklausomas ir nešališkas, o tai gali pakenkti teisės subjektų pasitikėjimui teismais, kuris būtinas demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje.

239 Komisijos teigimu, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) nebesuteikia pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo garantijų, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamą su Chartijos 47 straipsniu, dėl, pirma, akivaizdžių pažeidimų skiriant teisėjus į šį teismą 2015 m. gruodžio mėn., taigi ir dėl akivaizdaus Lenkijos konstitucinės teisės pažeidimo, ir, antra, šiurkščių pažeidimų skiriant minėto teismo pirmininkę 2016 m. gruodžio mėn. Kiekvienas iš šių pažeidimų sukelia teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl to, ar vykdydamas savo veiklą *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), kurį sudaro taip paskirti asmenys, bus nešališkas ir ar jam nedarys įtakos išorės veiksniai.

240 Trečiojo priekaišto pirmoje dalyje Komisija teigia, kad į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjo pareigas atrenkant H.C., L.M. ir M.M., turėjusius pakeisti teisėjus, kurių devynerių metų kadencija baigėsi 2015 m. lapkričio 6 d., ir jiems pradedant eiti pareigas šiame teisme akivaizdžiai pažeista Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio 1 dalis, pagal kurią atrinkti naują teisėją gali tik tos kadencijos, per kurią teisėjo vieta tapo laisva, *Sejm* (Seimas). Kaip, be kita ko, patvirtinta 2015 m. gruodžio 3 ir 9 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimuose, 2015 m. gruodžio 2 d. atrenkant H.C., L.M. ir M.M. ir 2016 m. gruodžio 20 d. jiems pradedant eiti pareigas *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) minėta nuostata buvo pažeista.

241 *Sejm* (Seimas) minėtus tris asmenis atrinko 2015 m. gruodžio 2 d., t. y. per savo aštuntąją kadenciją, nors 2015 m. spalio 8 d., t. y. per septintąją kadenciją, *Sejm* (Seimas) jau buvo atrinkęs tris asmenis, t. y. R.H., A.J. ir K.Ś., kad šie pakeistų teisėjus, kurių devynerių metų kadencija baigėsi 2015 m. lapkričio 6 d. Trijų 2015 m. gruodžio 2 d. atrinktų asmenų priesaiką tą pačią dieną priėmė Lenkijos Respublikos Prezidentas, o 2016 m. gruodžio 20 d. J.P., kuri tuo metu ėjo *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas, leido jiems posėdžiauti. Vis dėlto Lenkijos Respublikos Prezidentas nepriėmė 2015 m. spalio 8 d. atrinktų asmenų priesaikos, todėl jie negalėjo pradėti eiti savo pareigų.

242 Taigi nei atsakymo į 2022 m. liepos 15 d. Komisijos pagrįstą nuomonę pateikimo pabaigos dieną, nei šio ieškinio pareiškimo dieną Lenkijos Respublika nebuvo įvykdžiusi 2015 m. gruodžio 3 ir 9 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimų.

243 Be to, Komisija pažymi, kad 2021 m. gegužės 7 d. Sprendime *Xero Flor sp. z o.o. prieš Lenkiją* (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718) Europos Žmogaus Teisių Teismas, remdamasis tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis, jau yra nusprendęs, kad buvo pažeista pagrindinė nacionalinė taisyklė, taikoma atrenkant *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjus, nes šį pažeidimą visų pirma padarė aštuntosios kadencijos *Sejm* (Seimas) ir Lenkijos Respublikos Prezidentas. Taikydamas trijų etapų kontrolę, įtvirtintą, be kita ko, 2020 m. gruodžio 1 d. Sprendime *Guðmundur Andri Ástráðsson prieš Islandiją* (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418), Europos Žmogaus Teisių Teismas minėtame 2021 m. gegužės 7 d. sprendime pripažino, kad iš bendrovės pareiškėjos buvo atimta EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje numatyta teisė į „pagal įstatymą įsteigtą teismą“, nes M.M. dalyvavo nagrinėjant bylą *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), kadangi renkant šį teisėją buvo padaryta šiurkščių pažeidimų, pažeidžiančių pačią šios teisės esmę.

244 Trečiojo priekaišto antroje dalyje Komisija teigia, kad 2016 m. gruodžio 21 d. skiriant J.P. į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas buvo padaryta šiurkščių pažeidimų, todėl buvo pažeistos būtinos nepriklausomumo ir nešališkumo garantijos, kylančios iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos.

245 Šiuo klausimu Komisija paaiškina, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininkas atlieka esminį vaidmenį šios konstitucinės institucijos veikloje, nes vadovauja jo darbui, jam atstovauja ir vykdo kitas įstatyme numatytas funkcijas. Be to, pagal *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) reglamentą pirmininkas sprendžia dėl vidaus procedūros, susijusios su pareiškimais, teisiniais klausimais ir konstituciniais skundais, taip pat formuoja teisėjų kolegijas, skiria šių kolegijų pirmininkus ir teisėjus pranešėjus.

246 Dėl atrankos procedūros, per kurią buvo paskirta J.P., eigos Komisija pažymi, kad artėjant ankstesnio *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko kadencijos pabaigai 2016 m. gruodžio 19 d., Lenkijos įstatymų leidėjas priėmė kelis įstatymus, kuriais buvo pakeista kandidatų į šio teismo pirmininko pareigas atrankos procedūra, iki tol numatyta 2016 m. liepos 22 d. Konstitucinio Teismo įstatymo 16 straipsnyje, kurio atitiktis Lenkijos Konstitucijai buvo patvirtinta 2016 m. lapkričio 7 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimu (byla K 44/16).

247 Visų pirma 2016 m. lapkričio 30 d. Seimas priėmė *Ustawa o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym* (Įstatymas dėl darbo organizavimo ir proceso Konstituciniame Teisme, *Dz. U.*, 2072 pozicija). Vėliau, 2016 m. gruodžio 13 d., *Sejm* (Seimas) priėmė įgyvendinimo įstatymą, kurio 21 straipsnyje buvo numatyta speciali pereinamojo laikotarpio procedūra atrenkant kandidatus, kurie turi būti pateikti Lenkijos Respublikos prezidentui, siekiant paskirti naują *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininką. Procedūrą turėjo vykdyti „*Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas einantis teisėjas“; šios naujos pareigos buvo įtvirtintos šio įstatymo 18 straipsnyje.

248 2016 m. gruodžio 20 d., t. y. įgyvendinimo įstatymo 16–22 straipsnių įsigaliojimo dieną ir kitą dieną po to, kai A.R., iki tol buvęs *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininkas, išėjo į pensiją, Lenkijos Respublikos Prezidentas pagal šio įstatymo 18 straipsnį paskyrė J.P. nauja „*Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucinis Teismas)] pirmininko pareigas einančia teisėja“, kai šio

teismo pirmininko pavaduotojas, t. y. S.B., dar ėjo pareigas. Vis dėlto ši nauja pareigybė nebuvo numatyta Lenkijos Konstitucijoje, nes jos 194 straipsnio 2 dalyje nurodytas tik *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininkas ir pirmininko pavaduotojas. Be to, ankstesniuose įstatymuose, kuriuose reglamentuojama šio teismo veikla, buvo numatyta, kad, nesant pirmininko, jo pareigas eina pirmininko pavaduotojas arba, jeigu jis negali jų eiti, bet kuris kitas pirmininko paskirtas teisėjas arba vyriausias pagal amžių teisėjas.

249 Tą pačią dieną J.P., naujai paskirta eiti *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas, leido trims teisėjams, atrinktiems 2015 m. gruodžio 2 d. pažeidžiant Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio 1 dalį, posėdžiauti šiame teisme po to, kai jų priesaiką priėmė Lenkijos Respublikos Prezidentas. Be to, J.P. iš karto sušaukė visuotinį susirinkimą, į kurio sudėtį jau įėjo šie trys asmenys.

250 Iš keturiolikos tame visuotiniame susirinkime dalyvavusių teisėjų aštuoni atsisakė dalyvauti balsavime išrenkant kandidatus į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas, o vienas iš šių nedalyvavusių teisėjų prieš tai nesėkmingai prašė atidėti visuotinį susirinkimą vienai dienai, kad jame galėtų dalyvauti visi teisėjai.

251 Vis dėlto, nors pagal įgyvendinimo įstatymo 20 straipsnį J.P. nuo 2016 m. gruodžio 20 d. turėjo vieną mėnesį kandidatų į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas pateikimo Lenkijos Respublikos Prezidentui procedūrai minėto įstatymo 21 straipsnyje nustatyta tvarka surengti, J.P. atsisakė atidėti visuotinį susirinkimą.

252 Taigi 2016 m. gruodžio 20 d. visuotinis susirinkimas šešiais balsais iš keturiolikos dalyvavusių teisėjų atrinko ir pateikė Lenkijos Respublikos Prezidentui du kandidatus, t. y., pirma, J.P., kuri surinko penkis balsus, ir, antra, M.M., 2015 m. gruodžio 2 d. išrinktą *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėju pažeidžiant Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio 1 dalį, kuris gavo vieną balsą. Tada 2016 m. gruodžio 21 d. Lenkijos Respublikos Prezidentas paskyrė J.P. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininke.

253 Komisija pažymi, kad nors *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko ir pirmininko pavaduotojo atrankos taisyklės ir principai Lenkijoje priklauso įstatymų leidybos sričiai, pagal *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) jurisprudenciją Lenkijos įstatymų leidėjas privalo laikytis Konstitucijoje įtvirtintų viešosios valdžios institucijų sąžiningo veikimo ir veiksmingumo, valdžių atskyrimo ir pusiausvyros, taip pat pagarbos šio teismo jurisdikcijai principų.

254 Kandidatų į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas atrankos procedūra vyko remiantis įgyvendinimo įstatymo pereinamojo laikotarpio nuostatomis, kuriomis ši atrankos procedūra buvo pakeista iš esmės. Pagal 2016 m. liepos 22 d. Konstitucinio Teismo įstatymo 16 straipsnio 4 dalį kandidatai į šio teismo pirmininko ar pirmininko pavaduotojo pareigas turėjo būti atrenkami per sesiją, kuriai pirmininkauja visuotiniame susirinkime dalyvaujantis vyriausias pagal amžių teisėjas. Be to, pagal šio įstatymo 16 straipsnio 7 dalį teisėjus buvo galima išrinkti tik tuo atveju, jei visuotiniame susirinkime dalyvauja ne mažiau kaip dešimt visų *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų.

255 Įgyvendinimo įstatymo 21 straipsnis įsigaliojo 2016 m. gruodžio 20 d. ir *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas einanti teisėja – ji kitą dieną buvo paskirta šio teismo pirmininke – jį iš karto taikė.

256 2016 m. lapkričio 7 d. sprendime *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pripažino, kad tai, jog Lenkijos Respublikos Prezidentui pateikiami kandidatai, kurių nepalaikė dauguma *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų arba kurie gavo tik vieną balsą, prieštarauja Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio 2 daliai. Iš minėto sprendimo motyvuojamosios dalies 61 ir paskesnių punktų matyti, jog pagal tą nuostatą reikalaujama, kad atitinkami asmenys būtų visuotinio susirinkimo, o ne mažumos ar tam tikrų teisėjų pasiūlyti kandidatai.

257 Taigi, Komisijos teigimu, J.P. buvo atrinkta ir Lenkijos Respublikos Prezidentui pateikta kaip kandidatė į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas pažeidžiant Lenkijos Konstituciją, nes ji surinko tik penkis iš keturiolikos visuotiniame susirinkime dalyvavusių teisėjų balsų, be to, trys iš šių balsų buvo teisėjų, paskirtų į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pažeidžiant Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio 1 dalį.

258 Komisija mano, kad Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio pažeidimai per šių trijų teisėjų skyrimo procedūrą ir *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininkės paskyrimo keliais etapais procedūrą tapo įmanomi padarius kelis teisės aktų pakeitimus ir priėmus Lenkijos Respublikos Prezidento sprendimus, dėl kurių susidarė situacija, kai įstatymų leidžiamoji ir vykdomoji valdžia galėjo būti laikomos darančiomis tiesioginę įtaką *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sudėčiai ir veiklai. Komisijos nuomone, tokia įvykių seka lėmė pažeidimus, kurių kiekvienas yra tokio pobūdžio ir sunkumo, kad sukėlė realų pavojų, jog įstatymų leidžiamoji ir vykdomoji valdžia gali nepagrįstai naudotis diskrecija *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) atžvilgiu, o taip pažeidžiamas visų šių skyrimo procedūrų rezultatas ir sukeliama pagrįstų abejonių teisės subjektams dėl šio teismo nepriklausomumo ir nešališkumo.

259 Lenkijos Respublika pripažįsta trečiojo priekaišto pagrįstumą.

Teisingumo Teismo vertinimas

– *Dėl trečiojo priekaišto pirmos dalies*

260 Kaip priminta šio sprendimo 105, 107 ir 108 punktuose, pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą valstybės narės privalo numatyti teisių gynimo priemonių ir procedūrų sistemą, užtikrinančią, kad teisės subjektai galėtų naudotis veiksminga teismine gynyba Sąjungos teisei priklausančiose srityse, visų pirma garantuodamos, kad institucijos, į kurias kreipiamasi kaip į teismus dėl su Sąjungos teisės taikymu ar aiškinimu susijusių klausimų, atitiktų reikalavimus, padedančius užtikrinti naudojimąsi tokia gynyba, įskaitant reikalavimą, kad šios institucijos būtų nepriklausomos ir nešališkos.

261 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) gali tekti priimti sprendimą dėl klausimų, susijusių su Sąjungos teisės taikymu ar aiškinimu, todėl pagal Sąjungos teisę jis, kaip „teismas“, priskiriamas prie Lenkijos teisių gynimo priemonių „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“ sistemos, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, kaip, beje, rodo šio teismo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje, kurioje buvo priimtas 2017 m. kovo 7 d. Sprendimas *RPO* (C-390/15, EU:C:2017:174). Taigi *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) turi atitikti veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 35 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

262 Šiuo klausimu pažymėtina, kad teisės kreiptis į pagal įstatymą įsteigtą nepriklausomą ir nešališką teismą užtikrinimo garantijos, būtent tos, kurios susijusios su esminiais tokio teismo ypatumais ir sudėtimi, yra kertinis teisės į teisingą bylos nagrinėjimą akmuo. Tam, kad teisės subjektai demokratinėje visuomenėje pasitikėtų teismais, būtina patikrinti, ar pagal savo sudėtį institucija laikytina pagal įstatymą įsteigtu nepriklausomu ir nešališku teismu, jeigu dėl to kyla didelių abejonių (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiojoje valstybėje narėje pagal įstatymą įsteigtas teismas)*, C-562/21 PPU ir C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, 58 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

263 Remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, norint užtikrinti pagal Sąjungos teisę reikalaujamas nepriklausomumo ir nešališkumo garantijas, būtina, kad egzistuotų taisyklės, be kita ko, dėl atitinkamo teismo sudėties, jo narių skyrimo, įgaliojimų trukmės ir nusišalinimo, taip pat nušalinimo ir atšaukimo priežasčių, kad teisės subjektams nekiltų jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar teismui nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl jo neutralumo, kai susikerta interesai (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 109 punktas ir 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 93 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

264 Šiuo aspektu svarbu, kad teisėjai būtų apsaugoti nuo išorės įtakos ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jų nepriklausomumui. Teisėjų statusui ir pareigoms taikomos taisyklės visų pirma turi leisti užkirsti kelią ne tik bet kokiai tiesioginei įtakai, daromai teikiant nurodymus, bet ir netiesioginei įtakai, galinčiai pakreipti atitinkamų teisėjų sprendimus kuria nors linkme, ir neleisti, kad teismai stokotų nepriklausomumo ar nešališkumo įspūdžio, kas galėtų pakenkti pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje teismai turi kelti teisės subjektams (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 110 punktas ir 2023 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, C-204/21, EU:C:2023:442, 94 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

265 Be to, reikalavimu, kad teismas būtų „pagal įstatymą įsteigtas“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, siekiama išvengti, kad teismų sistemos organizavimas būtų paliktas vykdomosios valdžios diskrecijai, ir užtikrinti, kad ši sritis būtų reglamentuojama įstatymo, kurį įstatymų leidžiamoji valdžia priima laikydamasi jos kompetencijos įgyvendinimo taisyklių. Šis žodžių junginys pirmiausia atspindi teisinės valstybės principą ir susijęs ne tik su paties teismo steigimo teisiniu pagrindu, bet ir su kiekvieną bylą nagrinėjančio teismo sudėtimi ir bet kuria kita vidaus teisės nuostata, kurios nesilaikant vieno ar kelių teisėjų dalyvavimas nagrinėjant bylą tampa neteisėtas; tokios nuostatos pirmiausia susijusios su atitinkamo teismo narių nepriklausomumu ir nešališkumu (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Peržiūra Simpson / Taryba ir HG / Komisija*, C-542/18 RX-II ir C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 73 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

266 Šis reikalavimas, kuris glaudžiai susijęs, be kita ko, su nepriklausomumo reikalavimu, dėl paties savo pobūdžio apima teisėjų skyrimo procedūrą, patikslinant, kad teismo nepriklausomumas vertintinas, be kita ko, pagal tai, kaip buvo paskirti šio teismo nariai (šiuo klausimu žr. 2024 m. liepos 29 d. Sprendimo *Valančius*, C-119/23, EU:C:2024:653, 49 ir 50 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

267 Žinoma, ne kiekviena klaida, kuri gali būti padaryta per teisėjo skyrimo procedūrą, gali sukelti abejonių dėl šio teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo, taigi ir dėl kolegijos, kurioje jis posėdžiauja, turimo „pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, statuso (2022 m. kovo 29 d. Sprendimo *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 123 punktas).

268 Vis dėlto pagal suformuotą jurisprudenciją pažeidimas, padarytas skiriant teisėjus atitinkamoje teismų sistemoje, lemia ir pagal įstatymą įsteigto teismo reikalavimo pažeidimą, kai jis yra tokio pobūdžio ir sunkumo, kad kyla realus pavojus, jog kita valdžia, visų pirma vykdomoji, gali nepagrįstai pasinaudoti diskrecija, pažeisdama viso skyrimo proceso rezultatą, dėl ko sukeliama teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl vieno ar kelių atitinkamų teisėjų nepriklausomumo ir nešališkumo. Taip yra tuo atveju, kai pažeidžiamos pagrindinės nuostatos, kurios yra sudedamoji šios teismų sistemos steigimo ir veikimo dalis (šiuo klausimu žr. 2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *W.Ż. (Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)*, C-487/19, EU:C:2021:798, 130 punktą ir 2024 m. liepos 29 d. Sprendimo *Valančius*, C-119/23, EU:C:2024:653, 52 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

269 Konstatuojant, kad buvo pažeistas pagal įstatymą įsteigto teismo reikalavimas, ir nustatant tokio pažeidimo pasekmes, turi būti bendrai įvertinta daug aplinkybių, kurių visuma sukelia teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl teisėjų nepriklausomumo ir nešališkumo (2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiojoje valstybėje narėje pagal įstatymą įsteigtas teismas)*, C-562/21 PPU ir C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, 74 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

270 Nagrinėjamu atveju neginčijama, jog šio sprendimo 50–56 ir 59 punktuose aprašytos faktinės ir teisinės aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad 2015 m. gruodžio 2 d. aštuntosios kadencijos *Sejm* (Seimas) atrenkant H.C., L.M. ir M.M. į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjo pareigas vietoj teisėjų, kurių devynerių metų kadencija baigėsi 2015 m. lapkričio 6 d., buvo akivaizdžiai pažeista pagrindinė teisės norma, kurioje reglamentuojamas šio teismo teisėjų skyrimas, t. y. Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio 1 dalis, kaip ją yra išaiškinęs *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), pagal kurią teisėjas turi būti išrinktas tos kadencijos *Sejm* (Seimas), per kurią atsilaisvino aptariamos teisėjo pareigos. Be to, ši atranka buvo susijusi su *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų pareigomis, kurias jau buvo teisėtai užėmę trys teisėjai, atrinkti 2015 m. spalio 8 d. septintosios kadencijos *Sejm* (Seimas) (šiuo klausimu žr. 2021 m. gegužės 7 d. EŽTT sprendimo *Xero Flor w Polsce sp. z o. o. prieš Lenkiją*, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, 268, 275 ir 277 punktus).

271 Pagal pirmesniame punkte nurodytą pagrindinę teisės normą dėl *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų skyrimo tvarkos Lenkijos Respublikos Prezidentas privalėjo nedelsdamas priimti 2015 m. spalio 8 d. *Sejm* (Seimas) atrinktų teisėjų priesaiką ir neturėjo jokios kompetencijos nei kištis į šio teismo teisėjų atranką, kurią turėjo vykdyti *Sejm* (Seimas), nei atsisakyti priimti šių trijų teisėjų priesaiką. Taigi toks Lenkijos Respublikos Prezidento atsisakymas ir trijų teisėjų, atrinktų 2015 m. gruodžio 2 d., priesaikos priėmimas taip pat prieštaravo pagrindinėms nacionalinėms normoms, reglamentuojančioms *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų skyrimą (šiuo klausimu žr. 2021 m. gegužės 7 d. EŽTT sprendimo *Xero Flor w Polsce sp. z o. o. prieš Lenkiją*, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, 269, 270 ir 278 punktus).

272 Atsižvelgdamas būtent į šiuos argumentus Europos Žmogaus Teisių Teismas nusprendė, kad Lenkijos įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios institucijos, nesilaikydamos 2015 m. gruodžio 3 ir 9 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimų dėl šio teismo teisėjų atrankos teisėtumo, pažeidė reikalavimo, susijusio su „pagal įstatymą įsteigtu teismu“, tikslą apsaugoti teismų valdžią nuo neteisėtos išorės įtakos ir kad 2015 m. gruodžio 2 d. atrenkant tris teisėjus buvo padaryta šiurkščių pažeidimų, kuriais pažeista EŽTK 6 straipsnyje numatytos teisės į „pagal įstatymą įsteigtą teismą“ esmė (šiuo klausimu žr. 2021 m. gegužės 7 d. EŽTT sprendimo *Xero Flor w Polsce sp. z o. o. prieš Lenkiją*, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, 281, 289 ir 290 punktus ir 2022 m. kovo 15 d. EŽTT sprendimo *Grzęda prieš Lenkiją*, CE:ECHR:2022:0315JUD00435721, 277 punktą).

273 Taigi, kaip įvertino ir Europos Žmogaus Teisių Teismas, remiantis šio sprendimo 50–56 ir 59 punktuose aprašytomis faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis galima daryti išvadą, kad dėl H.C., L.M. ir M.M. paskyrimo, taip pat dėl to, kad jie pradėjo eiti pareigas, buvo akivaizdžiai pažeistos pagrindinės *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų skyrimo procedūros taisyklės, kurios yra sudedamoji Lenkijos teismų sistemos steigimo ir veikimo dalis, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 268 punkte primintą jurisprudenciją.

274 Šios aplinkybės taip pat leidžia daryti išvadą, kad sąlygos, kuriomis H.C., L.M. ir M.M. buvo paskirti ir pradėjo eiti pareigas, rodo, kad nesilaikyta iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos kylančių reikalavimų, nes pažeistas viso skyrimo proceso rezultatas, todėl teisės subjektams galėjo kilti pagrįstų abejonių dėl to, ar šiems teisėjams nedaro įtakos išorės veiksniai, dėl jų neutralumo, kai susikerta interesai, taip pat nepriklausomumo ir nešališkumo, o tokios abejonės gali pakirsti teisės subjektų pasitikėjimą teismais, kuris būtinas demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje.

275 Žinoma, neginčijama, kad pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigos dieną, t. y. atskaitos dieną vertinant įsipareigojimų neįvykdymą pagal SESV 258 straipsnį, iš trijų teisėjų, atrinktų 2015 m. gruodžio 2 d. aštuntosios kadencijos *Sejm* (Seimas), tik M.M. vis dar ėjo *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjo pareigas. Vis dėlto taip pat neginčijama, kad šią atskaitos dieną Lenkijos Respublikos Prezidentas nebuvo priėmęs trijų teisėjų, teisėtai atrinktų 2015 m. spalio 8 d. septintosios kadencijos *Sejm* (Seimas), priesaikos, todėl jie negalėjo pradėti eiti teisėjo pareigų *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas). Be to, sprendimai, kuriuos priimant dalyvavo trys teisėjai, atrinkti 2015 m. gruodžio 2 d., minėtą atskaitos dieną toliau egzistavo Lenkijos teisinėje sistemoje.

276 Taigi reikia konstatuoti, kad Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, nes *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) dėl pažeidimų, padarytų per trijų jo narių skyrimo procedūras 2015 m. gruodžio mėn., neatitinka pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo reikalavimų.

277 Atsižvelgiant į pirma išdėstytus motyvus, Komisijos trečiojo priekaišto pirmą dalį reikia pripažinti pagrįsta.

– *Dėl trečiojo priekaišto antros dalies*

278 Neginčijama, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininkas atlieka esminį vaidmenį šio teismo veikloje. Pagal šio teismo reglamentą pirmininkas priima sprendimus dėl vidaus tvarkos, susijusios su pareiškimais, teisiniais klausimais ir konstituciniais skundais, taip pat formuoja teisėjų kolegijas, skiria šių kolegijų pirmininkus ir teisėjus pranešėjus. Be to, jis vadovauja šio teismo darbui, jam atstovauja ir vykdo kitas įstatyme numatytas funkcijas.

279 Kadangi *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas einantis asmuo gali daryti aiškią įtaką šio teismo veiklai, labai svarbu, kad eidamas savo pareigas jis veiktų objektyviai ir nešališkai ir šiuo tikslu būtų apsaugotas nuo bet kokios išorinės įtakos, galinčios kelti grėsmę jo nepriklausomumui. Šiuo tikslu, be kita ko, būtina, kad skyrimo į šias pareigas procedūrą reglamentuojančios taisyklės būtų suformuluotos taip, kad negalėtų sukelti jokių pagrįstų abejonių dėl pirmininko prerogatyvų ir pareigų panaudojimo kaip priemonės daryti įtaką šio teismo teisminei veiklai arba ją politiškai kontroliuoti ir apskritai dėl to, ar tam pačiam teismui nedaro įtakos išorės veiksniai, taip pat dėl jo neutralumo, kai susikerta interesai, kaip to reikalaujama pagal šio sprendimo 263 ir 264 punktuose nurodytą jurisprudenciją.

280 Be to, kaip konstatuota šio sprendimo 266–269 punktuose, reikalavimas, susijęs su „pagal įstatymą įsteigtu teismu“, ir nepriklausomumo reikalavimas apima *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko skyrimo procedūrą ir reiškia, kad turi būti laikomasi pagrindinių jo skyrimo procedūrą reglamentuojančių taisyklių.

281 Šiuo klausimu neginčijama, kad pagal Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą normą, kuri turi būti laikoma pagrindine skyrimo procedūros norma, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 268 punkte primintą jurisprudenciją, remiantis *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) jurisprudencija, nurodyta šio sprendimo 256 punkte, reikalaujama, kad Lenkijos Respublikos prezidentui į šio teismo pirmininko pareigas siūlomus kandidatus atrinktų visuotinis susirinkimas. Ši norma, kaip ją aiškina minėtas teismas, reiškia, kad kandidato, gavusio tik vieną balsą, arba mažumos ar tik kai kurių teisėjų pasiūlytų kandidatų pateikimas prieštarauja Lenkijos Konstitucijai.

282 Kandidatų į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas atrankos procedūra, siekiant juos pateikti Lenkijos Respublikos Prezidentui, buvo vykdoma taikant pereinamojo laikotarpio nuostatas, numatytas įgyvendinimo įstatyme, kurį Lenkijos įstatymų leidėjas priėmė 2016 m. gruodžio 13 d., t. y. artėjant tuometinio *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko kadencijos pabaigai 2016 m. gruodžio 19 d., ir kuriuo buvo iš esmės pakeista šios procedūros eiga.

283 Įgyvendinimo įstatymo 18 straipsnyje numatyta, kad Lenkijos Respublikos prezidentas gali *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas pavesti eiti šio teismo teisėjui, o 20 straipsnyje – kad kandidatų į šio teismo pirmininko pareigas teikimo Lenkijos Respublikos prezidentui procedūrą vykdo „pirmininko pareigas einantis teisėjas“. Anksčiau 2016 m. liepos 22 d. Konstitucinio Teismo įstatymo 16 straipsnio 4 dalyje įtvirtintose taisyklėse buvo numatyta, kad visuotiniam susirinkimui, per kurį atrenkami kandidatai į pirmininko ar pirmininko pavaduotojo pareigas, turi pirmininkauti visuotiniame susirinkime dalyvaujantis vyriausias pagal amžių teisėjas.

284 Be to, įgyvendinimo įstatymo 21 straipsnio 7 dalyje nurodyta, kad visuotinis susirinkimas kaip kandidatus į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas teikia šio teismo teisėjus, kurie per balsavimą surinko ne mažiau kaip penkis balsus, o jo 8 dalyje priduriama, kad jei šį reikalaujamą balsų skaičių surinko tik vienas teisėjas, visuotinis susirinkimas pateikia teisėją, surinkusį reikalaujamą bent penkių balsų skaičių, ir teisėją, sulaukusį didžiausio palaikymo tarp teisėjų, negavusių reikalaujamo bent penkių balsų skaičiaus.

285 Nagrinėjamu atveju 2016 m. gruodžio 20 d., t. y. kitą dieną po to, kai ankstesnis *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininkas išėjo į pensiją, Lenkijos Respublikos Prezidentas pagal įgyvendinimo įstatymo 18 straipsnį paskyrė J.P. į šiame teisme naujai sukurtas „pirmininko pareigas einančio teisėjo“ pareigas, nors tame teisme savo pareigas ėjo pirmininko pavaduotojas. Be to, 2016 m. gruodžio 20 d. J.P., kuri leido trims teisėjams, atrinktiems 2015 m. gruodžio 2 d. akivaizdžiai pažeidžiant Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio 1 dalį, posėdžiauti, tą pačią dieną sušaukė visuotinį susirinkimą, per kurį turėjo būti atrinkti ir Lenkijos Respublikos Prezidentui pateikti kandidatai į šio teismo pirmininko pareigas, kaip tai padaryti jai teisę suteikė šio įstatymo 20 straipsnis.

286 Vienas iš *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų, kuris dėl trumpo sušaukimo termino negalėjo dalyvauti visuotiniame susirinkime, paprašė jį atidėti, kad jame galėtų dalyvauti visi šio teismo teisėjai. Vis dėlto J.P., kuri pagal įgyvendinimo įstatymo 20 straipsnį turėjo vieną mėnesį atrankos procedūrai surengti, atsisakė patenkinti šį prašymą. Taigi iš keturiolikos *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) teisėjų, dalyvavusių visuotiniame susirinkime, tik šeši teisėjai, įskaitant H.C., L.M. ir M.M., kuriuos *Sejm* (Seimas) išrinko 2015 m. gruodžio 2 d., sutiko dalyvauti balsavime. Po balsavimo J.P. gavo penkis balsus, o M.M. – vieną balsą. Tada šie du teisėjai buvo pateikti Lenkijos Respublikos Prezidentui kaip kandidatai į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas. 2016 m. gruodžio 21 d. J.P., kuri iš keturiolikos visuotiniame susirinkime dalyvavusių teisėjų gavo tik penkis balsus, Lenkijos Respublikos Prezidentas paskyrė *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininke.

287 Žinoma, gali atrodyti, kad J.P. ir M.M. buvo pateikti Lenkijos Respublikos Prezidentui kaip kandidatai į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas pagal įgyvendinimo įstatymo 21 straipsnio 7 ir 8 dalis.

288 Vis dėlto reikia pažymėti, kad H.C., L.M. ir M.M., kurie buvo atrinkti 2015 m. gruodžio 2 d., buvo tarp šešių teisėjų, kurie 2016 m. gruodžio 20 d. dalyvavo visuotiniame susirinkime renkant kandidatus į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas. Kadangi renkant šiuos tris teisėjus buvo akivaizdžiai pažeista Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio 1 dalis ir nesilaikyta iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos kylančių reikalavimų, jų dalyvavimas visuotiniame susirinkime ir balsavimas siekiant atrinkti kandidatus į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas tapo neteisėti. Taigi reikia konstatuoti, kad negalima laikyti, jog J.P. teisėtai surinko penkis balsus, kaip to reikalaujama pagal įgyvendinimo įstatymo 21 straipsnio 8 dalį.

289 Vadinasi, pateikiant kandidatus J.P. ir M.M. į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas Lenkijos Respublikos Prezidentui ir šiam skiriant J.P. į tas pareigas buvo pažeista pagrindinė norma, susijusi su šio pirmininko skyrimo procedūra, numatyta įgyvendinimo įstatymo 21 straipsnio 8 dalyje.

290 Be to, ir tai svarbiausia, J.P. buvo paskirta akivaizdžiai pažeidžiant Lenkijos Konstitucijos 194 straipsnio 2 dalį, nes, kaip konstatuota šio sprendimo 281 punkte, pagal šią nuostatą draudžiama teikti Lenkijos Respublikos prezidentui mažumos ar tik tam tikrų teisėjų pasiūlytus kandidatus.

291 Taigi dėl pirmesniuose dviejuose šio sprendimo punktuose nurodytų pažeidimų teisės subjektams gali kilti pagrįstų abejonių dėl to, ar J.P. naudojasi *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigoms būdingomis prerogatyvomis ir funkcijomis kaip priemone daryti įtaką šio teismo teisminei veiklai arba ją politiškai kontroliuoti, taigi ir dėl šio teismo nepriklausomumo ir nešališkumo.

292 Šiomis aplinkybėmis nebūtina nagrinėti, ar įgyvendinimo įstatyme numatytos pereinamojo laikotarpio nuostatos, kuriomis remiantis buvo vykdoma kandidatų į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas atrankos procedūra, ir kitos šio sprendimo 285 ir 286 punktuose nurodytos aplinkybės, susijusios su šia procedūra, atitinka šio sprendimo 263 ir 264 punktuose nurodytus reikalavimus.

293 Galiausiai reikia pažymėti, kad paskutinę pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino dieną J.P. vis dar ėjo *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pirmininko pareigas. Be to, neginčijama, kad sprendimai, kuriuos priimant ji dalyvavo, tą dieną tebeegzistavo Lenkijos teisinėje sistemoje.

294 Taigi reikia konstatuoti, kad Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, nes *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) dėl pažeidimų, padarytų 2016 m. gruodžio mėn. per jo pirmininkės paskyrimo procedūrą, neatitinka pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo reikalavimų.

295 Darytina išvada, kad Komisijos trečiojo priekaišto antra dalis taip pat yra pagrįsta, todėl visas šis priekaištas turi būti pripažintas pagrįstu.

296 Remiantis visais šiais motyvais, reikia konstatuoti, kad:

– atsižvelgiant į Lenkijos Konstitucijos išaiškinimą, kurį *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateikė 2021 m. liepos 14 d. sprendime (byla P 7/20) ir 2021 m. spalio 7 d. sprendime (byla K 3/21), Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą,

– atsižvelgiant į Lenkijos Konstitucijos išaiškinimą, kurį *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateikė 2021 m. liepos 14 d. sprendime (byla P 7/20) ir 2021 m. spalio 7 d. sprendime (byla K 3/21), Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Sąjungos teisės autonomijos, viršenybės, veiksmingumo ir vienodo taikymo principus, taip pat pagal Teisingumo Teismo sprendimų privalomosios galios principą, ir

– kadangi *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) dėl pažeidimų, padarytų per trijų jo narių skyrimo procedūras 2015 m. gruodžio mėn. ir jo pirmininkės skyrimo procedūrą 2016 m. gruodžio mėn., neatitinka pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo reikalavimų, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

297 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Lenkijos Respublikos ir pastaroji pralaimėjo bylą, ji turi padengti savo bylinėjimosi išlaidas ir iš jos priteisiamos Komisijos patirtos bylinėjimosi išlaidos.

298 Pagal Procedūros reglamento 140 straipsnio 1 dalį Belgijos Karalystė ir Nyderlandų Karalystė padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. – Atsižvelgiant į *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej* (Lenkijos Respublikos Konstitucija) išaiškinimą, kurį *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas, Lenkija) pateikė 2021 m. liepos 14 d. sprendime (byla P 7/20) ir 2021 m. spalio 7 d. sprendime (byla K 3/21), Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą,

– atsižvelgiant į Lenkijos Respublikos Konstitucijos išaiškinimą, kurį *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) pateikė 2021 m. liepos 14 d. sprendime (byla P 7/20) ir 2021 m. spalio 7 d. sprendime (byla K 3/21), Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Sąjungos teisės autonomijos, viršenybės, veiksmingumo ir vienodo taikymo principus, taip pat pagal Teisingumo Teismo sprendimų privalomosios galios principą ir

– kadangi *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) neatitinka pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo reikalavimų dėl pažeidimų, padarytų per trijų jo narių skyrimo procedūras 2015 m. gruodžio mėn. ir jo pirmininkės skyrimo procedūrą 2016 m. gruodžio mėn., Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

2. Lenkijos Respublika padengia savo ir Europos Komisijos patirtas bylinėjimosi išlaidas.

3. Belgijos Karalystė ir Nyderlandų Karalystė padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.